

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP

Forord

Dette er en masteroppgave som avslutter mitt femårige studium i naturforvaltning ved Institutt for naturforvaltning (INA), Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB). Det har vært fem veldig fine år, med hyggelige mennesker, godt miljø (både faglig og sosialt) og engasjerte professorer.

Det er mange å takke etter å ha fullført et prosjekt som dette;

- Min hovedveileder, Ole Hofstad, har vært en tålmodig veileder. Han har beholdt roen når jeg har vært stressa, og hatt trua på at dette skulle gå bra når jeg selv tvilte.
- Hilde Karine Wam har også gitt svært verdifull hjelp i flere omganger ved å gi tilbakemeldinger på utforming av spørreskjemaet og oppgaveteksten.
- Uten respondentene, som tok seg tid til å svare på spørreundersøkelsen, og dermed skapte datagrunnlaget for oppgaven, hadde ikke denne oppgaven blitt noe av.
- Arezoo Soltani har hjulpet meg med statistikk.
- Alle de som har vært behjelpelige med å lese gjennom oppgaven og spørreskjemaet for meg, både i forhold til faglig innhold og det språklige, har gjort en kjempejobb.

Til slutt vil jeg også rette en stor takk til min kjæreste og samboer, Are Jo Næss, som har holdt ut med meg i denne perioden, støttet meg og lagd middag til meg, og gjengen på lesesalen for at vi har hatt et veldig godt miljø hvor vi har hjulpet hverandre når det har vært nødvendig, støttet hverandre og passet på at alle har det bra.

Tusen takk!

Universitetet for miljø- og biovitenskap

Ås, 11. mai 2012

Anna Skaarnæs-Moldestad

Sammendrag

De siste førti årene har elgbestandene hatt en eksplosjonsartet vekst her i landet, og dette har forvaltningssystemet måttet tilpasse seg. De store og produktive elgbestandene har ført til store utfordringer, blant annet i forhold til fordeling av kostnader og nytte som er knyttet til arten og store samfunnsøkonomiske tap i forbindelse med trafikkulykker.

Det å forvalte en naturressurs (for eksempel elg) er en kombinasjon av naturvitenskaplige og samfunnsvitenskaplige oppgaver. I denne masteroppgaven har jeg undersøkt den samfunnsvitenskaplige delen av det norske elgforvaltningssystemet. Dette ble gjort gjennom en spørreundersøkelse som ble sendt til de kommunalt ansvarlige for elgforvaltninga i de 332 kommunene som hadde åpnet for elgjakt i 2011.

Undersøkelsen fikk 84 % svar, og resultatene tegner et stort sett fredelig bilde av situasjonen i kommunene. Blant interessante resultater kan det nevnes at det har vist seg at norsk ungdom er mindre engasjerte i forbindelse med elgforvaltninga enn sine foreldre og besteforeldre. Dette kan sees i sammenheng med rekrutteringsproblemene som beskrives i elgjaktmiljøet, og understrekes også av resultatene som viser at høy interesse for elgjakt blant kommunenes innbyggere sammenfaller med sterkt engasjement rundt forvaltningsprosessen. Undersøkelsen viser også at det er få kommuner som har utarbeidet egne mål for forvaltninga. Dette må forandre seg etter at en ny forskrift om forvaltning av hjortevilt ble innført i februar 2012. Videre har det vist seg at de aller fleste kommunalt ansvarlige bruker under 20 % av sin arbeidstid på oppgaver knyttet til elgforvaltning, noe som tilsvarer 5 ukeverk i snitt årlig. Dette kan variere fra år til år i forbindelse med flerårige planer. Elgjakta er økonomisk viktig i omtrent halvparten av kommunene, og det er fortsatt noen få kommuner som ikke har kommunale viltfond. Undersøkelsen avdekker også at forvalterne savner mer nøyaktige og pålitelige metoder for bestandsestimering som kan generere et bedre fundament for forvaltningsbestemmelsene.

Abstract

The last forty years, the populations of moose (*Alces alces*) in Norway have had an explosive growth, to which the management system has been forced to adapt. The large and productive populations have led to major challenges, including the distribution of costs and benefits associated with the species and huge socio-economic costs associated with traffic accidents.

To manage a natural resource is a combination of natural- and social science. In this thesis, I examined the social aspects of the Norwegian system for management of moose. This was done through a survey which was sent to the person who is responsible for the management in the 332 municipalities that had opened for moose hunting in 2011.

The survey got 84 % response, and the results demonstrate a generally peaceful picture of the situation in the municipalities. Among the interesting results, it can be mentioned that Norwegian youth are less committed to the management of moose than their parents and grandparents. This can be seen in the context of recruitment problems described in the community of hunters, and are also underlined by the results showing that high interest in hunting among the municipalities' inhabitants correlates with strong commitment to the management process. The survey also shows that there are few municipalities that have developed their own goals for the management. This will have to change after the introduction of new regulations in the management of cervids in February 2012. Furthermore, it has been shown that most municipal administrators spend less than 20% of their working time on tasks related to management of moose, which corresponds to an average of five weeks of work annually. This can vary from year to year, associated with plans that last for more than one year. Moose hunting is economically important in about half of the municipalities, and some of them do not have a wildlife fund. The survey also reveals that the managers want more accurate and reliable methods for population estimation, which can generate better foundation to the management provisions.

Innhold

Forord	I
Sammendrag	II
Abstract	II
1. Innledning	1
2. Metode	5
2.1. Spørreundersøkelsen	5
2.2. Databehandling	7
3. Resultater	8
3.1. Datagrunnlaget	8
3.2. Organisering i kommunen	8
3.3. Interkommunalt samarbeid	9
3.4. Innsats og tilgjengelige ressurser	11
3.5. Dagens forvaltningssystem	12
3.6. Konflikt og uenigheter	13
3.7. Engasjement og interesse	15
3.8. Medvirkning	16
3.9. Kommunale målsetninger	18
3.10. Kunnskapsgrunnlag	19
3.11. Økonomi	21
4. Diskusjon	21
4.1. Datagrunnlagets kvalitet	21
4.2. Diskusjon av resultatene	22
4.3. Videre arbeid	29
5. Konklusjon	29
6. Referanser	31
Vedlegg	

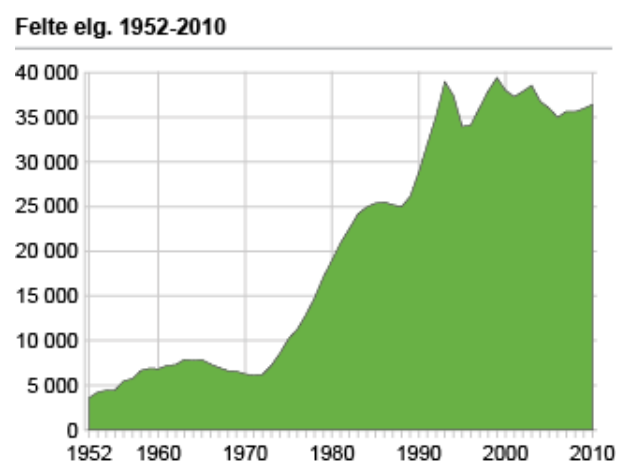
1. Innledning

Norsk viltforvaltning har utviklet seg over svært lang tid til det systemet vi praktiserer i dag (Andersen et al. 2009). En av de tidligste formene for regulering av storviltjakt var matrikkeljakt, hvor hver grunneier hadde rett til å felle ett dyr på sin eiendom med utmark årlig (Hjeljord 2008). Siden denne ordningen ble innført rundt 1760 (Skavhaug 2005), har både samfunnet generelt (Sande 1999), viltbestandene (Solberg et al. 2006), og naturgrunnlaget (Tarbuck & Lutgens 2008) forandret seg i flere omganger.

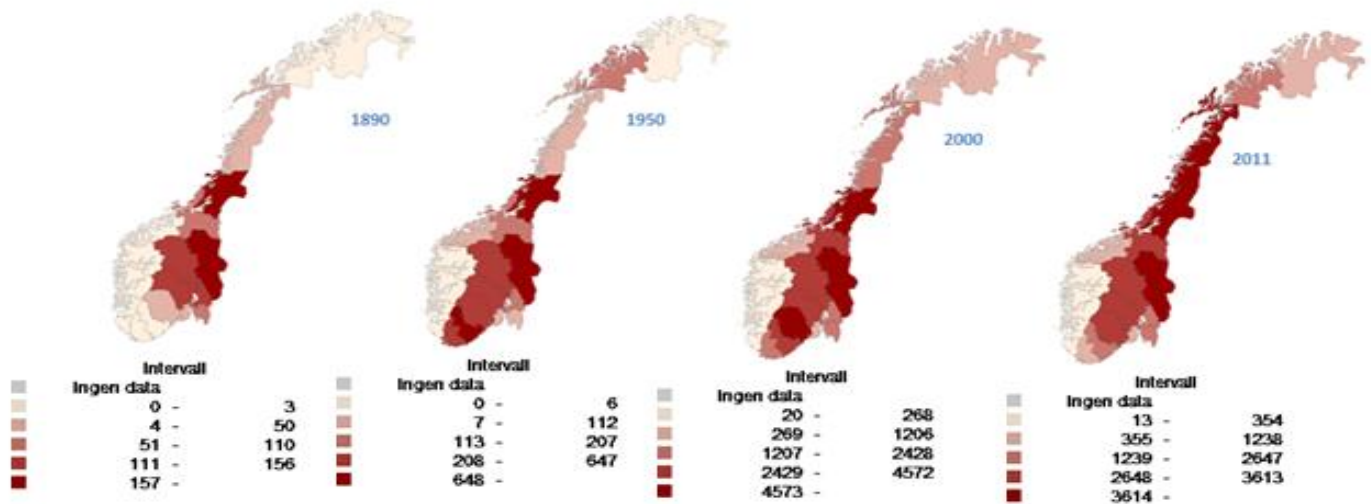
Blant viktige endringer forvaltninga har måttet tilpasse seg, kan nevnes økt tilgang på mer effektive våpen og fangstredskaper (Hjeljord 2008) og demokratisering og utvikling av velferdssamfunnet (Sølien 1996), hvor innbyggerne krever større grad av medvirkning (Andersen et al. 2009). Det har også oppstått økende problemer med beiteskader (Andersen et al. 2009) og trafikkulykker (Solberg et al. 2009) etter hvert som hjorteviltbestandene har vokst og trafikkmengden har økt. Dette gjelder ikke minst elg (*Alces alces*) hvor forvaltningssystemet følgelig er i stadig endring (se tekstboks).

Før 1960-tallet var elgen en heller sjelden art her i landet (Lavsund et al. 2003; Apollonio et al. 2010). Etter dette har blant annet endringer i skogbrukets driftsformer gitt bedre beitetilgang, samtidig som bruk av utmarksbeite for husdyr har blitt redusert. Sammen med innføring av målrettet kjønns- og aldersspesifikk avskyting ga dette en eksplosjonsartet vekst i bestanden på landsbasis (Direktoratet for Naturforvaltning 2009) (Figur 1). I den samme tidsperioden ekspanderte også elgens

utbredelsesområde kraftig (Andersen et al. 2009) (Figur 2), en trend vi også kan se i statistikken over antall kommuner med elgjakt her i landet: I 1965 var det åpnet for jakt på elg i ca. 250 kommuner (Fangel et al. 2008), mens tallet har økt til 332 kommuner i 2011 (Statistisk sentralbyrå 2011).

Figur 1: Utvikling av antall felte elg i Norge de siste 60 årene. Disse dataene kan brukes som en indikator på bestandsutvikling (SSB 2011)

Figur 2: Geografisk utbredelse av elg i Norge 1890-2011. Mørkere rødfarge viser høyere tetthet. Vær oppmerksom på at fargeskalaen ikke er lik for alle årene (SSB 2012).

De siste ti årene har det skjedd store forandringer i det norske forvaltningssystemet for elg (Nilsen & Langset 2010) (figur 3). I 1992 kom det en lovendring som førte til at mye av miljøvernarbeidet ble flyttet ned fra fylkesnivå til kommunalt nivå. De statlige viltnevnene opphørte, og de midlene som før hadde vært øremerkede til viltforvaltning, ble en del av de samlede midlene som kommunene fikk av myndighetene årlig. Det ble derfor opp til hver enkelt kommune å disponere de tildelte midlene. Dette førte til at antall viltforvalterstillinger, som før hadde vært finansiert av de øremerkede midlene ble kraftig redusert (Pedersen 2009; Nilsen & Langset 2010). I 2010 ble det regionale ansvaret flyttet fra fylkesmannen til fylkeskommunen. Fylkeskommunens rolle er nå å samordne forvaltninga i sitt fylke og jobbe for en mer helhetlig forvaltning, også på tvers av kommunegrenser (Direktoratet for Naturforvaltning 2012).

Figur 3: Viktige hendelser i norsk hjorteviltforvaltning fram til 2009. De siste ti årene har det skjedd flere og større forandringer enn det i andre tilsvarende perioder gjennom historien (Direktoratet for Naturforvaltning 2009)

I 2012 ble forskriften omforvaltning av hjortevilt og bever erstattet med en ny forskrift om forvaltning av hjortevilt, FOR-2012-02-10-134 (Lovdata 2012). De viktigste endringene i denne nye forskriften er (Lund, E. 2011):

- Det er et krav at kommunene utarbeider målbare og etterprøvbare målsetninger for hjorteviltforvaltninga.
- Fylkeskommunene kan pålegge kommunene å innføre interkommunale samarbeid der det er hensiktsmessig eller nødvendig.
- Obligatorisk bruk av hjorteviltregisteret på nett for alle kommuner.
- Videreføring av begrepet "bestandsplanområde" (et større geografisk område hvor valdene blir pålagt å samarbeide om utarbeidelsen av planer).

En utfordring i dagens elgforvaltning er at den skal skje på lavest mulig nivå (kommunenivå), samtidig som elgen er en art som krever mye plass og dermed bør forvaltes i større områder (Apollonio et al. 2010). En del steder trekker også elgen mellom områder, noe som medfører at en grunneier kan ha store problemer med den lokale elgbestanden, særlig i forhold til beiteskader, samtidig som en annen grunneier i området kan ha til dels stor økonomisk nytte av den samme bestanden via jaktinntekter. I slike områder vil det være en stor utfordring å fordele kvotene rettferdig (Skonhoft & Olaussen 2005). Kommer trafikkulykker og de økonomiske konsekvensene av dette i tillegg, blir saken enda mer komplisert (Huijser et al. 2009).

En utfordring i forbindelse med forvaltning av naturressurser generelt, ikke bare elg, er at viktige begreper innenfor forskjellige forvaltningsverktøy ikke nødvendigvis er definerte og konstante. Dette vil kunne føre til at de ulike forvaltningsansvarlige legger ulik betydning i begrepene (Kirkebøen 2007), noe som igjen kan være en faktor som bidrar til at bestemmelsene tas på forskjellige grunnlag avhengig av hvem som har utarbeidet dem (Haaland & Fangel 2008). Det er da ikke uventet at de som blir berørt av slike bestemmelser, også kan tolke dem annerledes enn det som var hensikten fra forvalterens side.

Nettopp fordi forvaltninga av elg er såpass komplisert er det grunn til å anta at det har mye å si hvem som tar de forskjellige forvaltningsbeslutningene, hvem som har noe de skulle sagt i den forbindelse og hvilke faktorer som blir lagt til grunn for beslutningene. Selv om det etter hvert begynner å bli et godt grunnlag av økologiske og biologiske forskningsprosjekter på elg, er det enda behov for å se på systemet som tar seg av forvaltninga av bestandene. Dette er et vanskelig område å få konkret informasjon om, blant annet fordi det er mye følelser, tradisjoner og sprikende grunnleggende holdninger og kunnskap involvert (Haaland & Fangel 2008).

Noe det derimot ikke er knyttet usikkerhet til, er at elgen skal forvaltes på en måte som gjør at det opprettholdes en levedyktig bestand med god kondisjon, samtidig som konflikter mellom ulike interessegrupper minimeres (Sæther et al. 1992). Dette er også nedfelt i det norske lovverket, blant annet i Viltloven (LOV-1981-05-29-38 om jakt og fangst av vilt), hvor § 1 sier at ” *Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares*”, og i Naturmangfoldloven (LOV-2009-06-19-100). De såkalte Malawi-prinsippene, som ble utarbeidet i forbindelse med biodiversitetskonvensjonen i 2003, understreker noe

av det samme. Disse prinsippene går blant annet ut på at målsettingene for forvaltning av biologiske ressurser alltid vil være gjenstand for kulturelt baserte valg og prioriteringer i det aktuelle området, at forvaltninga skal skje på så lokalt nivå som mulig og bidra til deltakelse fra alle interessegrupper, samtidig som den skal være langsiktig og ta hensyn til eventuelle forsinkede effekter i økosystemet (Huseby et al. 2004).

Å forvalte en naturressurs er altså en kombinasjon av naturvitenskapelige og samfunnsvitenskaplige oppgaver, fordi man, i tillegg til den naturvitenskapelige delen, må forholde seg til både grupperinger, enkeltpersoner og organisasjoner (Apollonio et al. 2010).

For å belyse den samfunnsvitenskapelige delen av norsk elgforvaltning har jeg gjennomført en spørreundersøkelse. På bakgrunn av det jeg har presentert til nå, har jeg tatt utgangspunkt i følgende forskningsspørsmål:

1. Hvordan er den kommunale forvaltninga av elg organisert?

- Hvor stor andel av kommunene i landet samarbeider (formelt) med andre kommuner om forvaltning av elg, og hvordan fungerer dette?
- Hvor mye tid og ressurser brukes på forvaltning av elg i norske kommuner?
- Hvordan fungerer dagens forvaltningssystem?

2. Hvilke elgforvaltningsrelaterte konflikter opplever den kommunale forvaltninga?

3. Hvordan er engasjement og interesse rundt forvaltninga blant kommunenes innbyggere?

- Hvilke faktorer kan påvirke dette?
- Hvilken mulighet har berørte eller interesserte til å påvirke beslutningene?

4. Hva er målet med elgforvaltninga i de enkelte kommunene?

5. Hva utgjør kunnskapsgrunnet for forvaltningsbestemmelsene?

6. Hvordan står det til økonomisk i forbindelse med elgforvaltninga og –jakta i kommunene?

Mange av disse punktene er vanskelige å adskille helt fra hverandre. Skillene mellom noen av dem er flytende, og det er mange faktorer som kan sees i sammenheng med hverandre. Det er også viktig å påpeke at denne oppgaven baserer seg på data som er subjektive, da det er forvaltninga sett fra den kommunalt ansvarliges ståsted som vises i disse tallene. Dette er viktig å ha i bakhodet når resultater og sammenhenger fra denne undersøkelsen presenteres.

Undersøkelsen er gjort på et overordnet nivå. Jeg hadde valget mellom å gå dypere inn i noen utvalgte kommuner, eller å undersøke alle landets kommuner på et mer overordnet nivå for å få fram det store bildet. Jeg valgte det landsomfattende alternativet, noe som gjør at de resultatene jeg får vil ha et mer generelt preg.

2. Metode

2.1. Spørreundersøkelsen

Datainnsamlingen i dette prosjektet har jeg utført som en spørreundersøkelse. Vinteren 2012 sendte jeg ut et spørreskjema (vedlegg 1) til hver kommune i landet hvor det er åpnet for elgjakt. En spørreundersøkelse er en hensiktsmessig og kostnadseffektiv datainnsamlingsmetode hvor man kan nå mange respondenter over store geografiske områder. Samtidig får man mulighet til å sammenligne de standardiserte svarene for å se om det er forskjeller og/eller variasjoner (Johannesen et al. 2008).

For å oppnå en høy svarprosent, tok jeg på forhånd kontakt med de ulike fylkeskommunene. Fra tre av disse fikk jeg en liste over de personene som er ansvarlig for den kommunale forvaltninga av elg. I de 16 tilfellene hvor jeg ikke fikk kontakt med fylkeskommunen, eller de ikke hadde denne oversikten, kontaktet jeg hver enkelt kommune for å finne den rette personen å sende spørreundersøkelsen til. I 19 kommuner var det ikke mulig å finne rett person. I disse tilfellene ble spørreundersøkelsen sendt til kommunens postmottak, med spørsmål om de kunne sende den videre til rette vedkommende. Siden det i flere tilfeller er samme person som er elgforvaltningsansvarlig i flere tilgrensende eller nærliggende kommuner, satt jeg til slutt igjen med kontaktinformasjon til 285 personer. Dette dekket alle de 332 kommunene hvor det er åpnet for jakt på elg.

Spørreskjemaet var elektronisk, og ble utarbeidet gjennom det internettbaserte programmet "Questback" (QuestBack Ask & Act 2012). Spørsmålene ble utformet etter forskningsspørsmålene som jeg har omtalt i innledningen. I tillegg har jeg brukt enkelte spørsmål fra NINA sin undersøkelse (Fangel et al. 2008), og blitt inspirert av det spørreskjemaet de brukte i 2007. Dette ble gjort for å kunne sammenligne noen av resultatene fra denne undersøkelsen med de tidligere resultatene for å se om det har vært en utvikling i mellomtiden.

Prinsippene for design av spørreundersøkelser fra boka "Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag" (Johannesen et al. 2008) ble lagt til grunn for utarbeidelsen og designet. Dette innebærer blant annet at spørsmålene ble formulert på en klar og forståelig måte, at rekkefølgen var naturlig og skapte god flyt gjennom undersøkelsen og at svaralternativene var gjensidig utelukkende. Spørsmål som var vanskelige å svare på, eller krevde innsats fra respondenten ble lagt i midtdelen av undersøkelsen. Samtidig brukte jeg små overganger på strategiske plasser for å veilede respondentene gjennom undersøkelsen.

Spørreskjemaet besto av 47 spørsmål, hvorav 30 var spørsmål med forhåndsgitte svaralternativer, og resten (n = 17) hadde åpne tekstsvar. Det er altså et semistrukturert spørreskjema (Johannesen et al. 2008). Noen av spørsmålene var oppfølgingsspørsmål, og ble bare gitt til de respondentene som allerede hadde svart et gitt alternativ. De aller fleste spørsmålene (n =42) var obligatoriske, og måtte besvares for å kunne gå videre i undersøkelsen. Dette ble gjort for å få et best mulig datagrunnlag fra alle spørsmålene.

De forhåndsgitte svaralternativene hadde tre ulike oppbygginger. I noen tilfeller fikk respondentene valget mellom de to svaralternativene "ja" og "nei" (og eventuelt "vet ikke"), mens i andre tilfeller ble de bedt om å velge den, av flere alternativer, som passet best med situasjonen de opplever. I disse spørsmålene kunne de også velge alternative "annet", og beskrive eventuelle faktorer som ikke ble dekket av de ulike kategoriene. Den siste måten de prestrukturerte svarene fra spørreundersøkelsen ble gitt på, var en Likert-skala (Likert 1932). Her fikk respondenten listet opp et balansert antall svaralternativer, hvor han/hun skulle velge det alternativet som passer best til den situasjonen han eller hun opplever (Johannesen et al. 2008). For eksempel kan skalaen gå fra "positivt" til negativt" eller fra "lite viktig" til "svært viktig". På Likert-skalaen vil alternativene kunne rangeres (settes i en hierarkisk rekkefølge), men vi kan ikke si noe om avstanden mellom de forskjellige svaralternativene

(Trochim 2006). For eksempel vet vi ikke om de forskjellige respondentene legger samme betydning i alternativene ”veldig bra” eller ”bra” når de svarer.

Spørreskjemaet ble sendt ut til de 285 respondentene 6. februar 2012. Dette ble gjort via en e-mail med invitasjon og link til undersøkelsen. I invitasjonen ble formålet med undersøkelsen presentert, og respondentene fikk beskjed om at svarene på undersøkelsen er konfidensielle. Det ble sendt ut påminnelser med en ukes mellomrom til svarfristen 1.mars 2012.

2.2. Databehandling

Etter undersøkelsens svarfrist, hentet jeg ut en rådata-rapport fra Questback for videre analyser i statistikkprogrammet ”Minitab 15” (Minitab Inc. State College, PA).

Fordi spørreskjemaet besto av både åpne og kategoriske svar, har det vært nødvendig å bruke flere forskjellige analysemetoder (Bryman 2006). Åpne tekstsvare har i stor grad blitt tolket som tekst. Disse er hovedsakelig ikke analysert statistisk. Tekstsvarene på spørsmålene om utdanning, stilling og avdeling i kommunen, er kategorisert for å vise resultatene på en fornuftig måte. Svarene om kommunale mål og mangler eller svakheter ved dagens forvaltningssystem er også kategorisert, men bare i to kategorier; De som har mål og de som ikke har det, samt de som mener det er svakheter ved dagens forvaltningssystem og de som er fornøyde. Disse kategoriseringene er også brukt i statistiske analyser. Dette er gjort i tillegg til å se på selve innholdet i tekstsvarene og den utfyllende informasjonen som et åpent svar gir.

Siden svarene hovedsaklig er kategoriske og rangerte ble ikke-parametriske tester brukt i de statistiske analysene. Denne typen tester ser ikke på størrelsen på tallene i hver observasjon i seg selv, men på plasseringen av de forskjellige observasjonene i forhold til hverandre (Løvås 2004).

I tilfeller der jeg har ønsket å sammenligne to grupper, har jeg brukt en Mann-Whitney test. Dette er den ikke-parametriske versjonen av en u-paret t-test, som tester forskjeller i fordeling mellom to grupper (Tropical biology association 2008). I tillegg har jeg brukt ”Kruskal-Wallis test” i tilfeller der

jeg har ønsket å sammenligne tre eller flere forskjellige grupper. Dette er den ikke-parametriske versjonen av en ”one-way ANOVA”, og undersøker forskjell i median mellom de gruppene som blir tatt med i testen (Tropical biology association 2008).

3. Resultater

3.1. Datagrunnlaget

Spørreundersøkelsen fikk 239 svar, noe som gir en svarprosent på 84 %. Siden det, i flere kommuner er samme person som er ansvarlig for forvaltninga i flere kommuner, tilsvarer dette svar fra 266 kommuner. Det er altså 80 % av landets elgjaktkommuner som dekkes av undersøkelsen. De kommunene som ikke svarte hadde mindre tellende jaktareal enn de som svarte på undersøkelsen (*Mann-Whitney test: $W = 44019,0$ $P = 0,008$*). Gjennomsnittet for kommunene som har svart er 462 645 daa, mens den samme verdien for kommunene som ikke har svart er 307 822 daa (data på tellende areal er hentet fra SSB). Kvotestørrelse i 2011 var også signifikant forskjellig mellom de to gruppene (*$W = 45108,5$ $P = 0,007$*). Gjennomsnittlig kvote i 2011 for de kommunene som har svart var 149 dyr, mens kommunene som ikke har svart hadde en gjennomsnittskvote på 95 dyr.

3.2. Organisering i kommunen

Nær halvparten (46,4 %) av respondentene er ansatt som fagansvarlig, fagkonsulent, saksbehandler eller rådgiver innenfor natur-/ viltforvaltning. Neste kategori er skogbruks-, landbruks- og jordbrukssjef, eller enhetsleder innenfor disse fagområdene. Disse står for 32,6 %. Resten fordeler seg på miljøvernrelaterte stillinger, plan-, bygg- og tekniske stillinger samt andre stillinger som ikke i utgangspunktet har noe med viltforvaltning å gjøre. De fleste stillingene sorterer under avdelingene som har med landbruk og/eller skogbruk å gjøre, planavdelingen, eller teknisk avdeling. Ellers er det mange forskjellige avdelinger som vanskelig kan kategoriseres i en bestemt bolk, da forskjellige kommuner løser inndelingen av avdelinger på ulike måter. I ni kommuner er stillingen direkte underlagt rådmannen, mens tre kommuner har elgforvaltningsansvarlig som en del av sentraladministrasjonen. I seks av de spurte kommunene (2,5 %) er det eksterne konsulenter som tar seg av oppgaver som er knyttet til forvaltning av elg.

Med tanke på respondentenes utdanning har de aller fleste relevant utdanning på bachelor eller masternivå (tabell1).

Tabell 1: Kategorisering av utdanning hos de elgforvaltningsansvarlige i norske kommuner.

Kategori	Antall svar	Prosent
PhD, naturvitenskaplig/vilt	1	0,4
Master ved universitet (naturvitenskaplig/vilt) eller tilsvarende	98	41,0
Bachelor ved universitet (naturvitenskaplig/vilt), cand. mag eller tilsvarende (inkludert høyskoleutdanning)	85	35,6
Fagskole (f.eks skogbruksskole)	12	5,0
Ikke naturvitenskaplig / vilt utdanning (inkludert landbruksutdanning og tekniske utdannelse)	35	14,6
Ikke høyere utdanning	8	3,3

Videre viser undersøkelsen at 43,9 % av de som er ansvarlig for elgjakta her i landet ikke jakter elg selv. Det er 28 % som jakter elg, men ikke i den samme kommunen som de er forvaltningsansvarlig i, mens 25,5 % jakter elg i samme kommune. Samtidig sier 2,6 % at de har jaktet elg tidligere, men ikke nå lengre.

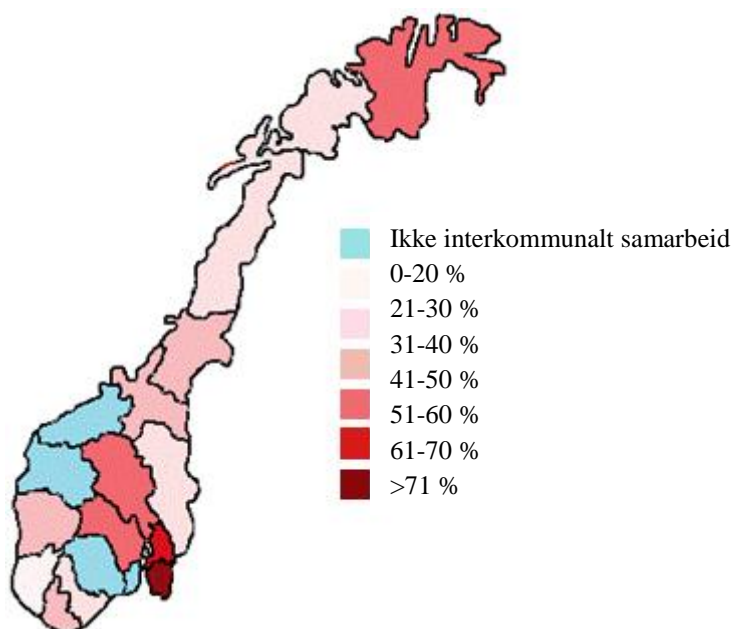
De fleste (86,2 %) av de som svarte på undersøkelsen var kun ansvarlig for elgforvaltninga i én kommune, mens 13,8 % hadde ansvar for to eller flere kommuner. De som svarte at de var ansvarlig for mer enn én kommune, fikk også spørsmål om det var store forskjeller i de ulike kommunene. På dette spørsmålet svarte 39,4 % (n = 13) at situasjonen og forvaltninga var helt lik i begge/alle kommunene, mens 54,5 % (n = 18) svarte at det ikke var helt likt, men at det ikke er snakk om store forskjeller. De resterende to respondentene (6,1 %) svarte at det var snakk om store forskjeller i de ulike kommunene. Forskjellene går hovedsakelig ut på ulike situasjoner i forhold til bestandsstørrelse, ulik organisering innad i kommunen og/eller selve forvaltningsprosessen

3.3. Interkommunalt samarbeid

Av de 266 kommunene som er dekket i denne undersøkelsen, er 63,2 % en del av et interkommunalt samarbeid i forbindelse med elgforvaltninga, mens 36,8 % ikke er det. Det er forskjeller mellom de ulike fylkene med tanke på hvor mange kommuner som samarbeider (*Kruskal-Wallis test: $H = 34,34$*

$Df = 16$ $P = 0,005$). Siden to av fylkene (Sogn og fjordane og Oslo) kun har ett svar, ble de ikke tatt med i analysen som egne enheter. Oslo ble tatt med som en del av Akershus, mens Sogn og Fjordane ble helt utelatt fra analysene.

Ved videre undersøkelse viste det seg at Østfold er det fylket med høyest andel kommuner som er en del av et interkommunalt samarbeid (78,6 %). Deretter følger Akershus, inkludert Oslo (57,9 %), Buskerud og Telemark (begge 50 %), Oppland (47,4 %), Finnmark (45,5 %), Hordaland (40 %), Vest-Agder (38,5 %), Nord-Trøndelag (36,8 %), Sør-Trøndelag (35,3 %), Hedmark og Nordland har begge 30 %, Aust-Agder og Troms har begge 25 %, mens Vestfold, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal ikke har noen interkommunale samarbeid med tanke på elgforvaltninga (Figur 4).

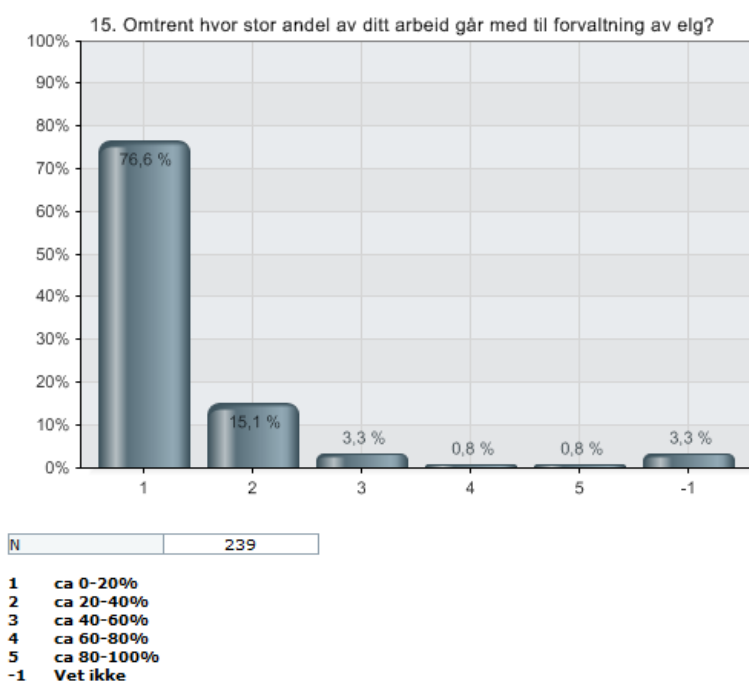
Figur 4: Oversikt over hvor stor andel av kommunene i de ulike fylkene i Norge som er en del av et interkommunalt samarbeid. Det er ikke noe entydig regionalt mønster.

De interkommunale samarbeidene består hovedsakelig av at kommunene samarbeider om forvaltning av en felles elgbestand ($n = 48$), men også samarbeid i form av felles avskytningsprofil ($n=17$), samarbeid om administrative stillinger ($n = 19$) og felles fagråd ($n = 7$) er vanlige i de samarbeidende kommunene. Felles bestemmelser om minsteareal er den samarbeidsformen som er minst brukt ($n = 3$). På dette spørsmålet hadde respondentene mulighet til å velge flere av alternativene samtidig.

De aller fleste kommunene som er en del av et interkommunalt samarbeid synes at dette er en god løsning for alle parter (36,3 %) eller at det stort sett fungerer fint (45,1 %). Noen (7,8 %) sier det fungerer ”av og til”, mens henholdsvis 6,9 % og 3,9 % sier at det noen ganger eller ofte er problemer i det interkommunale samarbeidet.

3.4. Innsats og tilgjengelige ressurser

I snitt brukes det fem ukesverk i året på elgforvaltning i de 266 kommunene som har svart på spørreundersøkelsen. Dette tilsvarer under 20 % av total arbeidstid for hovedtyngden av respondentene (Figur 5). Samtidig er det tjueto kommuner (8,3 %) som ikke vet, eller har ikke oversikt over hvor mange ukeverk som brukes. Disse kommunene er utelatt fra beregningene. Det er samtidig en del av respondentene som påpeker at dette kan variere mellom år, for eksempel i forbindelse med rullering av flerårige planer. Dette har jeg ikke korrigert for i denne undersøkelsen.

Figur 5: Oversikt over hvor stor andel av de kommunalt elgforvaltningsasvalriges arbeid som går med til forvaltning av elg.

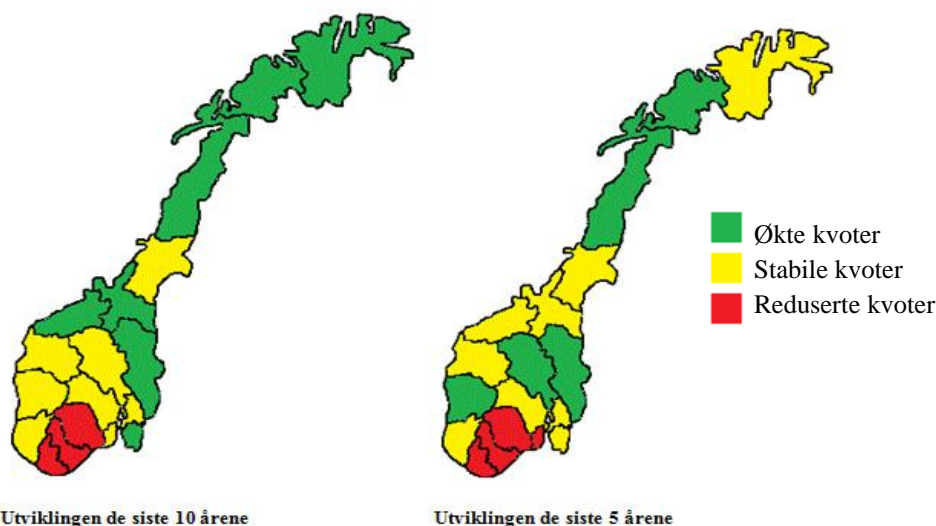
De fleste (42,7 %) mener at dette er nok, mens 38,5 % kunne ønsket seg litt mer tid og ressurser. Samtidig svarer 15,9 % at de kunne ønsket seg vesentlig mer tid og ressurser mens 2,9 % har svart ”vet ikke”.

3.5. Dagens forvaltningssystem

Kommunene oppgir at det har vært endringer i kvotene elg de siste fem og ti årene (Tabell 2). Utviklingen er ikke lik for disse to tidsperspektivene, men felles for begge er at kvotene har blitt redusert på Sørlandet. Ellers i landet har kvotene enten holdt seg stabile eller økt (Figur 6).

Tabell 2: Kvoteutvikling i norske kommuner de siste fem og ti årene

	Økt mye	Økt litt	Holdt seg stabile	Blitt litt redusert	blitt mye redusert	Vet ikke
Kvotene har, i forhold til for 10 år siden:	23,0	26,8	15,9	15,5	15,1	3,8
Kvotene har, i forhold til for 5 år siden:	13,0	31,4	31,4	17,2	5,9	1,3

Figur 6: Utvikling av kvoter de siste ti og fem årene i norske fylker.

På spørsmål om hvordan selve forvaltninga i kommunen har utviklet seg etter at ordningen med lovpålagt viltnemnd ble avskaffet, svarte 35,6 % at dette ikke har ført til noen forandring i kommunens måte å løse viltforvaltningsoppgavene på, mens 28,9 % av respondentene mener at det brukes mindre tid og ressurser på forvaltning av elg etter at ordninga ble avskaffet. Det er kun 3,8 % som mener det brukes mer tid på elgforvaltning nå.

De aller fleste respondentene mener at ordningen med å forvalte elgen over større områder enn hvert enkelt vald (for eksempel i såkalte storvald eller bestandsplanområder) er en hensiktsmessig og

effektiv tilnærming. Hele 67,3 % sier at dette er en mye mer effektiv måte enn hvis de, som kommunalt ansvarlig, skal forholde seg til flere små områder eller vald, som de gjorde tidligere. Av disse oppgir 21,1 % (n = 34) spesifikt at denne metoden er lettere fordi de som kommunalt ansvarlig får færre folk å forholde seg til. Videre mener 9,2 % av respondentene at det er en god ordning, men at det i visse tilfeller kan bli for stort. Kun fire respondenter (1,7 %) sier at de likte den ”gamle” ordningen bedre, mens 14,6 % av respondentene ikke vet. I 11 kommuner (4,6 %) praktiseres ikke ordningen med storvald, og 2,6 % av respondentene vet ikke, eller har ikke grunnlag for å svare på spørsmålet.

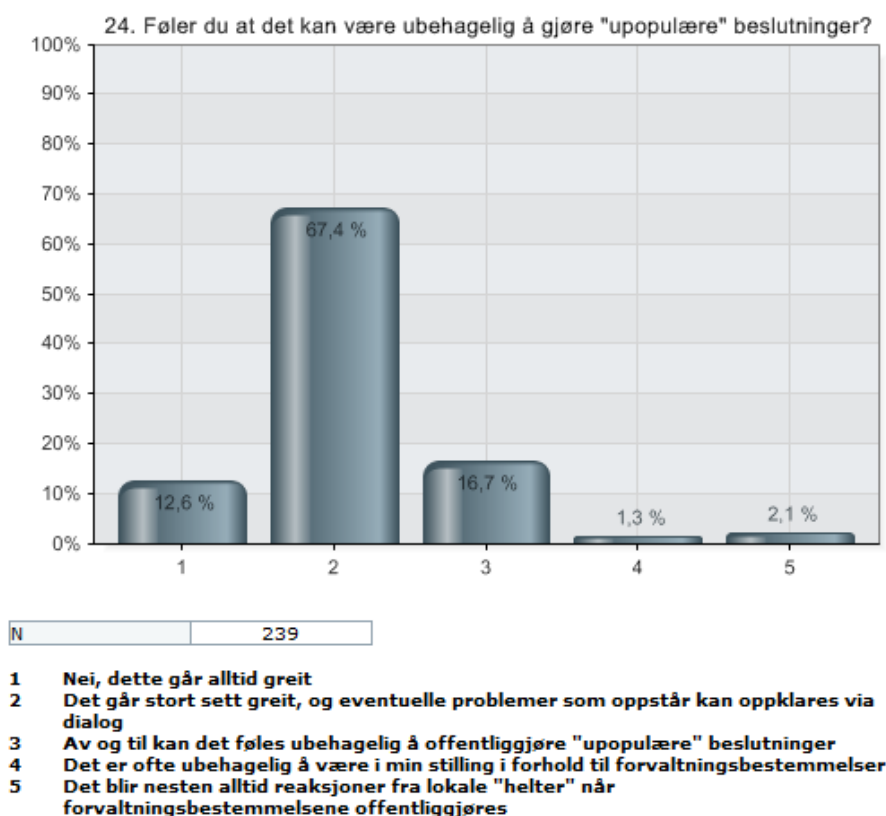
Med tanke på prosessen bak godkjenning av valdenes driftsplaner i kommunen, oppgir de aller fleste respondentene (62,8 %) at det er en politisk avgjørelse, mens 28 % sier at det er en administrativ oppgave. Det er også noen kommuner som ikke praktiserer denne ordningen med at valdene selv utarbeider drifts- eller bestandsplaner.

I et spørsmål med åpent tekstsvar svarte 34,2 % av respondentene at de var fornøyde med dagens forvaltningssystem, og at det ikke har nevneverdige svakheter eller mangler. Litt over halvparten (55,3 %) mener at det er svakheter eller mangler med dagens system. Blant disse etterlyses det et bedre analyseverktøy enn det vi har i dag, høyere kunnskapsnivå og mer pålitelige data. Resten (10,5 %) av respondentene svarte vet ikke, eller stilte seg nøytralt til spørsmålet.

3.6. Konflikt og uenigheter

Bare én av respondentene angir at konfliktnivået i den kommunale elgforvaltninga er ”svært høyt”, og seks respondenter (2,5 %) svarer at det er ”ganske høyt konfliktnivå”. Hovedtyngden av respondentene angir imidlertid at forvaltninga ikke er forbundet med store konflikter i deres kommuner; 23,8 % svarer at det ikke er konflikter i det hele tatt, 46 % sier at det kan være noen av og til og 18,8 % sier at det ikke er snakk om uenigheter som ikke kan løses via dialog. De siste 8,4 % sier at det er en del konflikter.

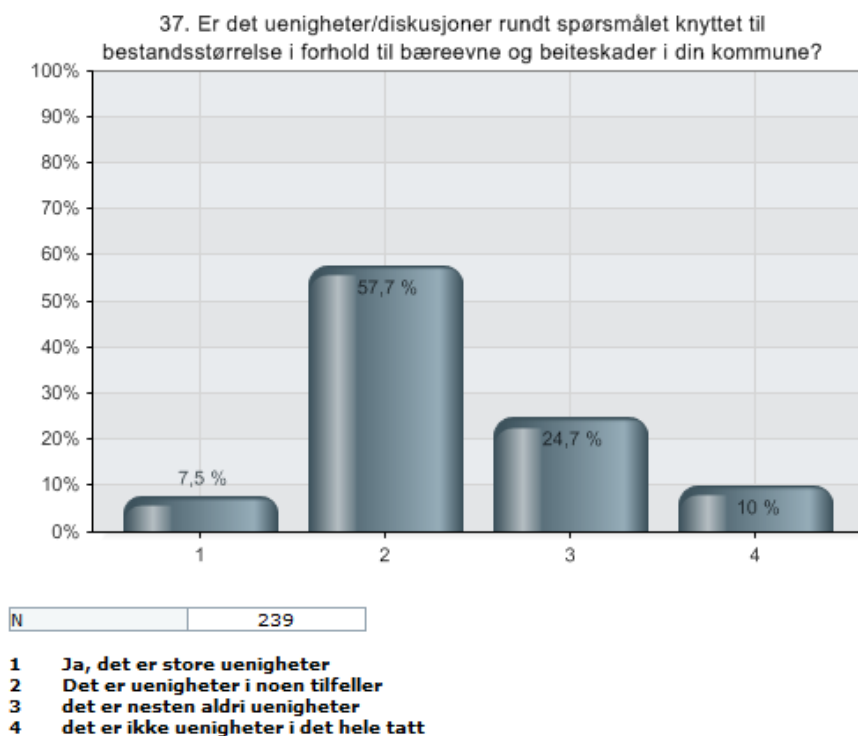
Viktige konfliktområder som trekkes fram av respondentene i et åpent tekstsvaer, er uenigheter om kvoter, avskyttingsprofil, beregning av minsteareal og lignende, samt samarbeidsproblemer mellom og innenfor de forskjellige valdene. Noen trekker også fram skader på skog, innmark og/eller rundballer. Det er få respondenter som synes det kan være ubehagelig å gjøre upopulære beslutninger (Figur 7).

Figur 7: De kommunalt ansvarlige elgforvalternes følelse av ubehag i forbindelse med upopulære beslutninger.

Også spørsmål om respondentene føler press, tegner et fredelig bilde av den kommunale elgforvaltninga. Hele 66,1 % av respondentene sier at de aldri, eller svært sjelden opplever press fra enkelte sterke personligheter i kommunen i forbindelse med utarbeiding av vedtak, mens 23,4 % sier at dette skjer av og til.

Halvparten av kommunene oppgir at de har noen tilfeller av uenigheter rundt bestandsstørrelse, bæreevne og/eller beiteskader (Figur 8). Dette har ingen signifikant sammenheng med tettheten av elg i kommunen ($H = 5,50$ $Df = 3$ $P = 0,138$).

Figur 8: Den kommunalt ansvarliges oppfatning av uenigheter knyttet til bæreevne og beiteskader i norske kommuner.

3.7. Engasjement og interesse

Engasjement hos unge er forskjellig fra både voksne ($W = 82748,0$, $P = 0,000$), og eldre ($W = 82511,5$, $P = 0,000$), mens det ikke er noen signifikant forskjell mellom voksne og eldre ($W = 70656,0$, $P = 0,889$) (Tabell 3).

Tabell 3: Befolkningens engasjement i forbindelse med forvaltning av elg i norske kommuner. n=239, tallene er gitt som prosent

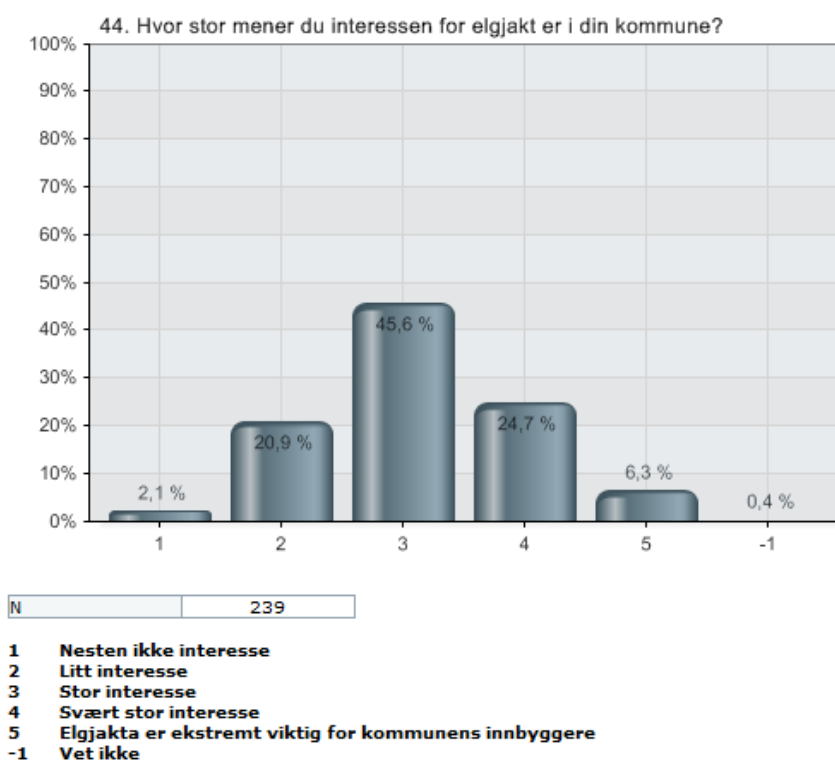
	De er svært engasjerte	De er litt engasjerte	De er ikke så veldig engasjerte	De er ikke engasjerte i det hele tatt	Vet ikke
Ungdom	2,9	25,1	41,8	17,2	13,0
Voksne	28,0	44,4	18,4	3,8	5,4
Eldre	23,8	43,1	21,8	3,3	7,9

En gjennomsnittsverdi for engasjement i de tre aldersgruppene som er skissert i tabell 3 (ungdom, voksne og eldre), ble brukt i videre analyser for å se om det er noen sammenheng mellom engasjement

i forbindelse med forvaltningsprosessen og den generelle interessen for elgjakt blant kommunenes innbyggere.

Det er signifikant forskjell i befolkningens engasjement (rundt elgforvaltninga) mellom de ulike kategoriene for jaktinteresse som er skissert i figur 9 ($H = 49,13$ $Df = 4$ $P = 0,000$).

Gjennomsnittsverdiene viser at det er en svak økning i engasjement med økende verdi for innbyggernes generelle interesse for elgjakt. Altså: Økende interesse for elgjakt i kommunen ser ut til å sammenfalle med økende engasjement i elgforvaltninga i kommunen:

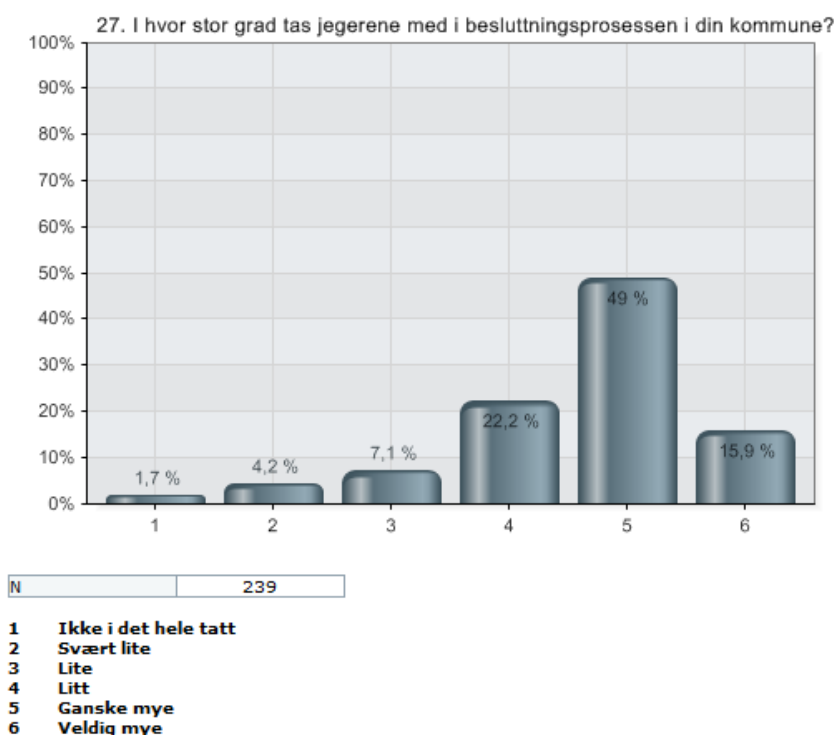
Figur 9: Befolkningens interesse for elgjakt i norske kommuner

Jeg fant ingen sammenheng mellom hvem som jakter i kommunen (om det er innbyggerne selv, eller tilreisende) og innbyggernes engasjement rundt forvaltningsprosessen ($H = 5,41$, $Df = 5$ $P = 0,368$).

3.8. Medvirkning

Nesten halvparten av kommunene angir at kommunens jegere blir tatt ”ganske mye” med i prosessen når forvaltningsbestemmelsene skal utarbeides (Figur 10). Andre potensielle påvirkningsfaktorer i

norsk elgforvaltning er interesseorganisasjoner, som for eksempel lokale jeger- og fiskerforeninger. Denne undersøkelsen viser at halvparten av kommunene (50,2 %) ikke har jeger- og fiskerforeningene som en aktiv aktør i elgforvaltninga. Kun 10,5 % av respondentene sier at den lokale jeger- og fiskerforeninga ses på som en representant for jegerne og er aktivt med i forvaltninga. Resten har ikke en lokal jeger- og fiskerforening innenfor kommunen, eller en eventuell forening får ikke andre muligheter til å uttale seg enn andre interesserte. Det er ingen signifikant sammenheng mellom hvilken rolle den lokale jeger- og fiskerforeninga spiller i forbindelse med elgforvaltninga, og i hvilken grad de lokale jegerne blir tatt med i prosessen ($H = 8,53$ $Df = 5$ $P = 0,129$).

Figur 10: Den kommunalt ansvarliges oppfatning av i hvilken grad lokale jegere tas med i beslutningsprosessen i norske kommuner

Vanlige former for påvirkningsmulighet, som kommer fram i et åpent tekstsvar, er blant annet påvirkning gjennom utarbeidelse av egne bestandsplaner, uttalelser i forbindelse med høringer av vedtaksforslag, åpne informasjonsmøter eller via dialog mellom kommunen og de som ønsker å bidra.

De to vanligste måtene å gjøre beslutningsgrunnlaget tilgjengelig på, er at det sendes ut til alle som har interesse av å motta dette, og at det offentliggjøres på internett. Disse to alternativene brukes i

henholdsvis 37,7 % og 36,8 % av kommunene som har svart på undersøkelsen. I 25,9 % av kommunene arrangeres det åpne informasjonsmøter når beslutningene er tatt, mens 22,2 % av kommunene oppgir at de som er interesserte har hatt god nok mulighet til å delta i prosessen, slik at det ikke er nødvendig å offentliggjøre beslutningsgrunnlaget ytterligere. En annen løsning på dette er at de som kommer og spør, får se beslutningsgrunnlaget. Denne løsningen brukes i 28,5 % av kommunene. I dette spørsmålet kunne respondentene velge flere alternativer samtidig, og svarene for hver kategori er derfor beregnet ut fra 239 respondenter for hvert alternativ.

Om det arrangeres åpne informasjonsmøter i kommunene har sammenheng med konfliktnivået ($H = 11,07$ $Df = 5$ $P = 0,050$). Ved videre undersøkelser har det vist seg at det generelle konfliktnivået er lavere i de kommunene som arrangerer slike møter enn i kommuner som ikke gjør det.

3.9. Kommunale målsetninger

Resultatene i denne undersøkelsen viser at 78,9 % av undersøkelsens kommuner ikke har utarbeidet egne overordnede mål for den kommunale elgforvaltninga. Det er signifikante forskjeller mellom fylkene ($H = 28,10$ $DF = 16$ $P = 0,031$), men det er ikke noe tydelig regionalt mønster. Heller ikke her er Sogn og Fjordane tatt med i analysene, og Oslo er tatt med inn under Akershus.

De 55 kommunene med målsetning hadde gjennomsnittlig større kvote (171 dyr) enn de 210 kommunene uten målsetning (101 dyr) ($W = 29396,5$ $P = 0,008$) i 2011. Konfliktnivået rundt elgforvaltninga var det samme i kommuner med og uten målsetninger ($W = 28493,5$ $P = 0,340$). På spørsmål om hvordan de kommunale målene vedtas i kommunen, svarte halvparten (49,8 %) at målene ble behandlet i politisk utvalg eller viltneemd. I 18,4 % av kommunene er det formannskapet eller kommunestyret som er saksbehandler, og i 6,3 % av kommunene var det snakk om en administrativ beslutning.

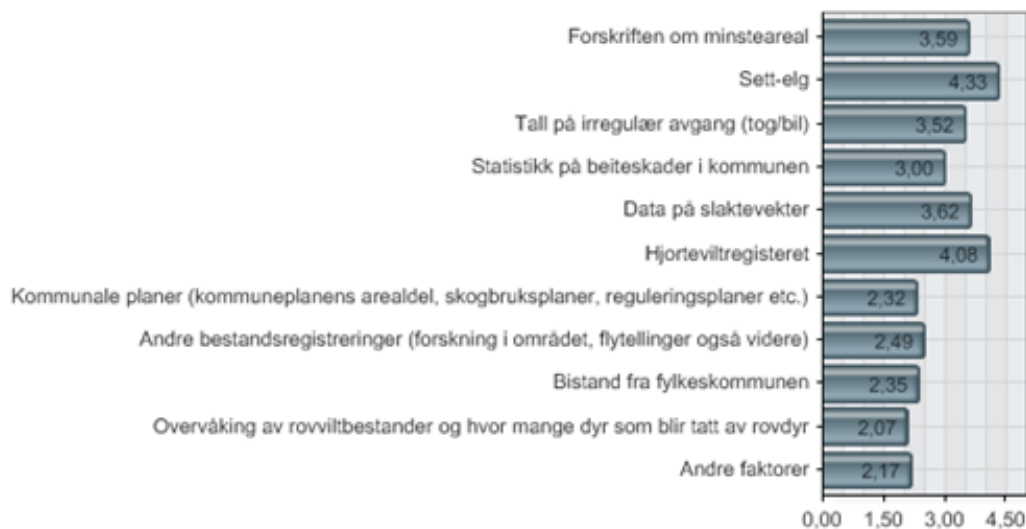
Jeg spurte også hvordan disse målene er forankret juridisk, men dette spørsmålet ble misforstått av veldig mange respondenter. Mange henviste til politiske vedtak og/eller nasjonale retningslinjer, eller oppga at de ikke visste om målene hadde noen direkte juridisk forankring. På grunn av dette er resultatene fra dette spørsmålet utelatt fra analysene.

Én av tre kommuner (30,5 %) oppgir at jegerne og valdledelse(n)e oppfyller kommunens målsetninger i svært stor grad, og halvparten (49 %) sier at målene stort sett gjennomføres og at jegerne gjør sitt beste for å gjennomføre de vedtakene som er gjort. Det er kun et fåtall (5 %) som oppgir at kvotene av og til eller ofte ikke blir skutt med vilje som en følge av uenigheter rundt bestemmelsene. Det er også lavere konfliktnivå i kommuner hvor målsetninger og vedtak i større grad blir gjennomført av jegerne og rettighetshaverne ($H = 19,10$ $Df = 5$ $P = 0,015$).

3.10. Kunnskapsgrunnlag

Den viktigste kunnskapskilden for de kommunale forvalterne i denne undersøkelsen, er dialog med jegerne (83,3 %). Deretter følger Internett (for eksempel sider som hjortevilt.no og lignende) (60,3 %), foredrag og/eller konferanser (57,7 %), egen kunnskap (55,2 %), forskningsrapporter (49 %) og bladet ”Hjorteviltet” (48,1 %). Vitenskaplige artikler er den kunnskapskilden som brukes minst (33,1 %).

”Sett elg” og Hjorteviltregisteret er de mest brukte hjelpemidlene i den kommunale elgforvaltninga (Figur 11).

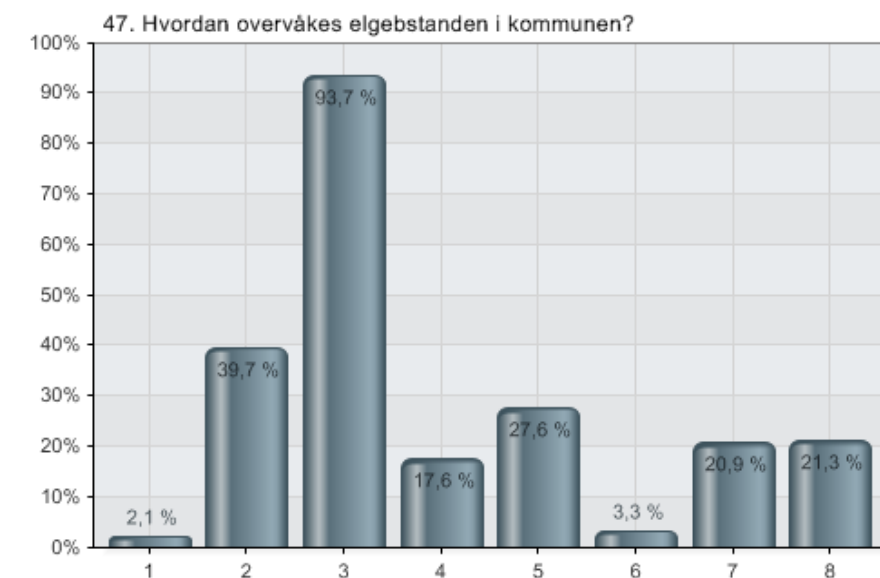
Figur11: Bruk av forskjellige virkemidler i forvaltning av elg i norske kommuner. Skalaen går fra 1 (Benyttes ikke) til 5 (svært viktig), og respondentene kunne velge flere alternativer samtidig.

Av ”andre faktorer” kunne de aller fleste plasseres i de spesifiserte kategoriene (hovedsakelig i kategoriene ”statistikk på beiteskader i kommunen”, ”tall på irregulær avgang” og ”andre

bestandsregistreringer) men også helt andre hjelpemidler som bestandsmodellen CERSIM (Pedersen 1991) og lokal kunnskap nevnes flere ganger.

De forvaltningsansvarlige er stort sett fornøyd med tilgjengeligheten av forskningsresultater og lignende. En tredjedel (33,1 %) av respondentene oppgir at disse er tilgjengelige, men ikke alltid like lett å få tak i, mens 31 % sier at de er lett tilgjengelig. Samtidig mener 17,2 % at man må ha tid til å engasjere seg aktivt i pågående prosjekter for å få tak i resultatene, og 1,7 % sier at de får resultatene, men ofte for seint til å kunne iverksette eventuelle tiltak. Forskningsresultatene anses som utilgjengelige for 4,6 % av respondentene, mens de siste 12,2 prosentene ikke vet.

Et annet viktig punkt i forhold til kunnskapsgrunnet for forvaltning av elg, er hvordan bestandene overvåkes. Her er også Sett elg den klart viktigste metoden, fulgt av innrapportering fra jegerne etter endt jakt og beitetakseringer (Figur 12).

N* 239

- 1 Den overvåkes ikke i det hele tatt
- 2 Den eneste overvåkingen som foretas er innrapportering av antall felte dyr og slaktevekter
- 3 Sett-elg
- 4 Det foretas regelmessige beitetakseringer og/eller registrering av skogskader med kommunen som pådriver
- 5 Det foretas beitetakseringer og /eller registrering av skogskader med kommunen som pådriver, men ikke regelmessig
- 6 Kommunen har gitt eksterne firmaer oppdrag om å overvåke elgbestanden
- 7 Det er opp til grunneierne/rettighetshaverne å overvåke bestanden
- 8 Annet

Figur 12: Resultatene fra spørsmål til kommunalt elgforvaltningsansvarlig om hvordan elgbestanden kommunen overvåkes. Det har vært mulig å krysse av for flere alternativer, og prosentene er derfor regnet ut fra 239 respondenter for hvert svaralternativ.

Av de faktorene som kommer fram i kategorien ”annet” kunne 39 % (n = 20) tas med i kategorien ”innrapportering av antall felte dyr og slaktevekter, men det stemte ikke i disse tilfellene at dette er den eneste overvåkingen som blir gjort. Videre tilhørte åtte av disse svarene kategorien ”sett elg”, mens ti av svarene gikk på at det var eksterne firmaer eller organisasjoner som utførte bestandsovervåkinga. En overvåkingsmetode jeg ikke hadde tatt med som et alternativ, men som det viste seg at flere kommuner (n = 13) bruker, er direkte tellinger.

3.11. Økonomi

I halvparten (49,9 %) av kommunene er elgjakta økonomisk viktig. Av disse oppgir 2,5 % at de ikke har noe kommunalt viltfond, mens 53,8 % mener at den økonomiske verdiskapningen i hovedsak er knyttet til enkelte grunneiere og 12,6 % trekker fram de økonomiske ringvirkningene av jakta i kommunen. Det er ikke stor økonomisk verdiskaping knyttet til elgjakt i 47,7 % av kommunene og 3,8 % av de spurte har svart ”vet ikke”. På dette spørsmålet hadde respondentene mulighet til å velge flere svaralternativer samtidig.

Respondenten i 55,1 % av kommunene mener at balansegangen mellom økonomi og økologi i forvaltninga av elg er god. Det økonomiske aspektet kunne vært mer prioritert i 8,4 % av kommunene, mens 17,6 % mener at det økologiske aspektet kunne vært mer prioritert i forbindelse med elgforvaltninga.

4. Diskusjon

4.1. Datagrunnlagets kvalitet

Denne undersøkelsen er gjort på et landsomfattende og overordnet nivå og jeg kun har vært i kontakt med den forvaltningsansvarlige i kommunene, og jeg vil derfor ikke nødvendigvis få tak i alle de bakenforliggende faktorene i det norske elgforvaltningssystemet. Hvis jeg skulle fokusert mer på de bakenforliggende faktorene, måtte jeg i tillegg vært i kontakt med sentrale myndigheter, jegere,

rettighetshavere, ledelser i storvald også videre. Likevel gir denne undersøkelsen et overordnet bilde sett fra de lokale myndighetenes perspektiv.

Undersøkelsen har fått høy svarprosent. Det er allikevel ingen automatikk i at dette betyr at resultatene er fullstendig representative for hele populasjonen, som i dette tilfellet er alle landets elgjaktkommuner. I følge Vaske (2008) kan det forekomme skjevheter i datagrunnlaget selv om undersøkelsen har relativt høy svarprosent, samtidig som en undersøkelse med lav svarprosent kan være representativ hvis det ikke er forskjeller mellom de som har svart og de som ikke har det. Derfor har jeg utført en ”ikke-svars-undersøkelse”. Denne viste at kommunene som har svart på undersøkelsen har gjennomsnittlig større kvoter og mer tellende areal enn kommuner som ikke har svart. Disse forskjellene gjør at det kan være skjevheter i datasettet (Armstrong 1977; Løvås 2004). Den høye svarprosenten på undersøkelsen, gjør allikevel at konsekvensene av eventuelle skjevheter i datagrunnlaget minskes (Vaske 2008).

En annen faktor som har betydning for tolking av resultatene, er at en betydelig andel av respondentene er relativt nye i stillingen, og derfor synes det var vanskelig å svare på enkelte spørsmål.

4.2. Diskusjon av resultatene

Et av forskningsspørsmålene jeg har hatt omhandlet hvordan forvaltninga er organisert i kommunene. Ut i fra denne undersøkelsen, ser det ved første øyekast ut som forvaltning av elg er en relativt høyt prioritert oppgave: De aller fleste som har ansvaret har god faglig utdanning og er ansatt innenfor fagtemaene vilt, naturforvaltning eller skogbruk. Hvis man ser på hvor mye av disse stillingene som faktisk går til forvaltning av elg, er ikke bildet like positivt. Hovedtyngden av respondentene bruker mindre enn 20 % av sin arbeidstid på oppgaver innenfor elgforvaltning (i snitt fem ukesverk årlig).

Et poeng som mange av respondentene trekker fram i forhold til tidsbruk på elgforvaltningsrelaterte oppgaver er at det kan variere betydelig fra år til år. Dette har blant annet sammenheng med at mange kommuner praktiserer flerårige planer. Denne typen planer tar utgangspunkt i at de berørte selv er med på forvaltninga, i tett samarbeid med kommunen som ansvarlig myndighet. Ordninga vil kunne

skape en større følelse av legitimitet til de bestemmelsene som gjøres, fordi de berørte selv har vært med på utformingen (Dervo 2002; Direktoratet for Naturforvaltning 2009). Samtidig gir det større grad av fleksibilitet i forhold til kvoter og eventuell feilskyting (Direktoratet for Naturforvaltning 2012). På den annen side krever slike flerårige planer at man er bevisst med tanke på balansegangen mellom oppfølging/kontroll fra kommunens side og rettighetshavers frihet og ansvar. Det er også viktig at det er en balansegang mellom rettighetshavernes frihet i forbindelse med utarbeidelsen av disse planene og det faglige grunnlaget de baseres på (Direktoratet for Naturforvaltning 2012). Det vil derfor være nødvendig med noe mer arbeid for de kommunalt ansvarlige i år med oppstart og/eller rullering av bestandsplaner, enn i år som er innenfor en planperiode.

Hvis flere kommuner samarbeider om elgforvaltninga, vil det sannsynligvis innebære at det er snakk om flere bestandsplanområder, og dermed er det mulig å legge opp til at disse ikke rulleres det samme året, for å fordele arbeidsmengden mer jevnt. Per dags dato er det kun litt over 60 % av kommunene som er en del av et interkommunalt samarbeid, og flere av respondentene trekker fram at det kan være nødvendig at kommunene i større grad enn i dag tvinges til å samarbeide for å skape en mer effektiv og helhetlig forvaltning. De holdningene disse kommentarene viser, sammen med bestemmelsene om interkommunale samarbeid i den nye forskriften, gjør at jeg forventer at andelen kommuner som er en del av interkommunale samarbeid vil øke. Samtidig gjelder ikke behovet for samarbeid bare for den kommunale sektoren, men også for de enkelte valdene og jaktlagene innefor disse (jfr. bestemmelsen om bestandsplaner i den nye forskriften). Økt andel av interkommunalt samarbeid, samtidig som ordningen med flerårige bestandsplaner videreføres eller innføres der dette ikke er praksis i dag, vil kunne effektivisere og bedre forvaltninga.

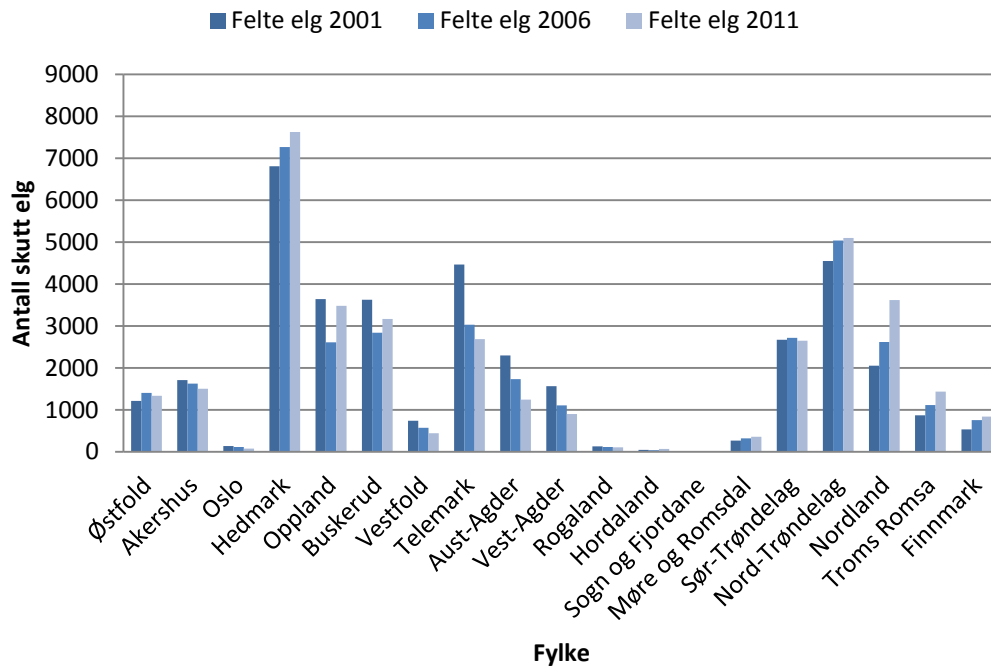
Det at lokale jegere (og ikke bare rettighetshaverne) skal få mulighet til å bidra i prosessen har fått mer oppmerksomhet de siste årene. I tillegg til bestandsplanordninga, er dette også lovpålagt gjennom forvaltningsloven (Forvaltningsloven LOV-1967-02-10). De fleste kommunene mener selv at de er flinke til å ta med de lokale (jfr. figur 10), men på spørsmål om hvordan de får mulighet til påvirkning, oppgir en betydelig del av respondentene at dette hovedsaklig skjer gjennom utarbeidelse av bestandsplaner (som i hovedsak utarbeides av rettighetshavere). Et spørsmål som da kan stilles er om den alminnelige jegeren har fått økt mulighet til å få gjennom sin mening, eller om det har blitt vanskeligere for enkeltpersoner å bli hørt? Dette spørsmålet gir ikke denne undersøkelsen noe godt svar på, og det er verdt å se nærmere på dette ved en senere anledning.

At det nå er fylkeskommunen som har overtatt det regionale ansvaret for viltforvaltninga, har i følge enkelte av respondentene i denne undersøkelsen ikke ført til en positiv utvikling. Dette kan se ut til å være personavhengig, og går oftere igjen i noen fylker enn andre. Fylkesmannen, som har vært ansvarlig for dette fagområdet i lang tid, har hatt god tid til å utvikle et sterkt fagmiljø. I mange tilfeller kan det ut fra flere respondenters kommentarer i denne undersøkelsen, virke som at denne fagkunnskapen ikke ble med på flyttelasset da ansvaret ble flyttet til fylkeskommunen. Samtidig er det flere kommuner som er missfornøyd med den generelle oppfølginga fra fylkeskommunen. Nå bør det vel også nevnes at ordningen er relativt ny, og fylkeskommunen kan trenge noe tid for å tilpasse seg de nye oppgavene.

Andre svakheter/problemer ved dagens forvaltningssystem er i følge respondentene i denne undersøkelsen blant annet utilstrekkelig eller ufullstendig kunnskapsgrunnlag i form av forskning på problemområdene innen elgforvaltninga (som for eksempel beitetrykk, bestandskondisjon og trafikkulykker). Samtidig framkommer det et behov for mer enhetlig forvaltning over større områder og at informasjon, dialog og kommunikasjon har forbedringspotensial. Litt over halvparten av respondentene som mener at det er mangler eller svakheter ved dagens system. Dette har ikke forandret seg i noen særlig grad siden Norsk institutt for naturforvaltning (NINA) sin undersøkelse i 2006, der 53 % mente at det var mangler eller svakheter med forvaltningssystemet (Fangel et al. 2008). Siden denne undersøkelsen hadde samme respondentgruppe som i min undersøkelse, kan svarene på dette spørsmålet sammenlignes.

I januar 2005 ble det arrangert en konferanse om elgforvaltning som et samarbeid mellom Norges Forskningsråd, NORSKOG og Norges Skogeierforbund. I et av foredragene som ble holdt her, la Vidar Kragset og Lars Erik Gangsei fram en påstand om at forvaltninga av elg, spesielt på sørøstlandet, var ”elendig”, og at problemene i hovedsak har oppstått som en følge av at det er for mye elg i forhold til områdenes bæreevne (Kragset & Gangsei 2005). Når man ser på hvordan kvotene har utviklet seg de siste ti og fem årene i følge denne undersøkelsen (Figur 6), ser man at sørlandsfylkene har hatt en reduksjon i kvotene. Det ser altså ut til at vi enda kan se virkningene av at det har vært drevet for dårlig forvaltning i disse områdene over lang tid. Det var på et tidspunkt en ukontrollert vekst i bestandene, blant annet som en følge av skjevt uttaksforhold mellom okse og ku (Solberg et al. 2001). Man så heller ikke hvor viktig beitegrunnlag og områdenes bærekraft er for utvikling av bestandens helse og kondisjon før det var for seint (Agder og Telemark skogeierforening 2005). Utviklinga kan også sees i sammenheng med utbredelsen av elgbestanden generelt (jfr. figur 2). Blant

annet har Nord- Norge fått økte kvoter etter hvert som elgen trekker nordover når bæreevnen overstiges i sør. Statistikk fra Statistisk sentralbyrå over felt elg i det samme tidsperspektivet, stemmer noenlunde overens med det resultatet som kommer fram av denne undersøkelsen (Figur 13).

Figur 13: Antall skutt elg i norske fylker i 2001, 2006 og 2011(SSB 2012).

Det at kvoter og antall skutte dyr kan sammenlignes med den generelle utviklinga av bestandene, viser at forvaltninga jobber for å forvalte bestandene på en hensiktsmessig måte, i forhold til å tilpasse seg tetthet, naturgrunnlag og andre samfunnsinteresser. Det hadde vært et svakhetstegn hvis det ikke gikk an å dra linjer mellom disse tre faktorene.

Med tanke på konfliktnivå, gir denne undersøkelsen et bilde av en langt mer fredelig og uproblematisk forvaltningssituasjon enn jeg hadde forventet ut i fra mitt inntrykk før jeg begynte med dette prosjektet. Dette inntrykket har jeg i stor grad utviklet med utgangspunkt i hvordan situasjonen har vært framstilt i media gjennom min oppvekst, da jeg ikke selv har vært i kontakt med storviltforvaltning tidligere. En skriftlig spørreundersøkelse er kanskje ikke den optimale datainnsamlingsmetoden hvis slike betente forhold skal avdekkes. Dessuten er det konfliktnivået sett fra den kommunalt ansattes ståsted som vises i denne oppgaven. Disse kan både ha mindre kontakt med faktiske konflikter, og/eller et ønske om å ”pynte” litt på situasjonen for nettopp å ikke underbygge konfliktnivået. Selv om konfliktnivået ikke er veldig høyt, viser denne undersøkelsen

også at det er lavere konfliktnivå i kommuner hvor det arrangeres åpne informasjonsmøter når vedtak er fattet i kommunen. Det er kun en fjæredel av kommunene som praktiserer denne ordningen, og det synes klart at økt forekomst av slike møter vil kunne senke konfliktnivået der det er ønskelig.

Et annet forskningsspørsmål i denne undersøkelsen omhandlet engasjement og interesse rundt elgjakta og – forvaltninga. For å finne ut om det er noen sammenheng mellom engasjementet rundt forvaltninga og andre faktorer, sammenlignet jeg engasjement rundt elgforvaltninga med den generelle jaktinteressen i kommunen. Også her er det viktig å ha i bakhodet at det er hvordan den kommunalt ansvarlige for elgforvaltninga oppfatter situasjonen som gjengis i disse resultatene. Denne situasjonen kan se helt annerledes ut hvis vi spør andre (for eksempel jegere, grunneiere eller lignende). Resultatene antyder at økende interessenivå sammenfaller med økende engasjement. Dette stemmer overens med mitt inntrykk av at i kommuner hvor innbyggerne selv får mulighet til å jakte (eller at interessen for elgjakt generelt er stor), vil engasjementet rundt forvaltninga være større enn i kommuner hvor interessen er lavere eller hvor innbyggerne ikke får mulighet eller tilbud om å jakte selv.

Også når man ser på forskjeller i engasjement rundt elgforvaltninga hos de forskjellige aldersgruppene (unge, voksne og eldre) viser denne undersøkelsen at unge generelt er mindre engasjerte enn voksne og eldre i forbindelse med forvaltning av elg. Dette er som jeg hadde forvanta, i forhold til hypotesen om at de som jakter vil være mer engasjerte i forbindelse med forvaltning av arten enn de som ikke jakter. Utviklinga vi har sett i jegerstanden, med stadig stigende gjennomsnittsalder og dårlig rekruttering (Farstad & Larsson 2011), stemmer godt overens med disse resultatene. Den dårlige rekrutteringa er uheldig fordi forvaltninga er avhengig av jegere for å kunne utføre forvaltningsbestemmelsene i praksis (Huseby 2011). For bedre rekruttering i framtiden er det viktig å jobbe for å synliggjøre et variert tilbud (Farstad & Larsson 2011) og samtidig jobbe aktivt med formidling av kunnskap og holdninger. Det kommer også til å bli viktig å utvikle et større spekter av de potensielle mulighetene som ligger i utvikling av forskjellige elgjaktprodukter (Lund, F. R. 2011). Dette understrekes også av daglig leder av norsk hjortesenter, Johan Trygve Solheim, som i en artikkel i ”Hjorteviltet 2011” hevder at urbaniseringa vi ser i dagens samfunn, hvor befolkningen stadig distanserer seg fra naturen og det å høste av naturressurser, krever nytenkning og utvikling av mer spennende og smidige modeller for å lokke potensielle unge/nye jegere ut (Vee 2011).

I 2007 utførte NINA en undersøkelse hvor de så på motiver og barrierer for rekruttering til jakt (Andersen & Kaltenborn 2007). Resultatene her viser blant annet at det er et behov for opplæringsstilbud og annen oppfølging av jegerne etter at de har avlagt jegerprøven samtidig som det kan være hensiktsmessig å senke prisen på jakt for ungdom for å øke rekrutteringen.

Denne undersøkelsen har også vist at det er relativt få kommuner (ca 20 %) som per dags dato har fastsatt egne mål i forbindelse med elgforvaltninga. Enda færre har målsetninger som både er målbare og etterprøvbare. Å ha egne utarbeidede målsetninger vil lette arbeidet med de ulike forvaltningsrelaterte sakene, da kommunenes forvaltningsansvarlige har et konkret fundament å støtte seg på. Samtidig vil det kunne øke forståelsen for at bestemmelsene blir som de blir og vil dermed bidra til å skape en mer oversiktlig og transparent forvaltningsprosess, hvor det er lettere for potensielle unge eller nye jegere å orientere seg og holde seg oppdatert.

Forskriften som kom i februar 2012, innfører krav om målbare og etterprøvbare målsetninger. Dette vil nødvendigvis føre til at dagens situasjon vil endre seg. Disse endringene kan ikke forventes å komme over natta, men med økt fokus på området, vil situasjonen trolig bedre seg over tid.

En annen viktig faktor i forbindelse med en transparent og oversiktlig forvaltning er om, og eventuelt hvordan beslutningsgrunnlaget formidles til de som blir berørt. Samtidig er det viktig at de tilgjengelige hjelpemidlene brukes på en hensiktsmessig måte. Denne undersøkelsen har vist at ordningen med at jegerne rapporterer inn via sett elg-skjemaer, er et svært viktig verktøy for de som skal utarbeide forvaltningsbestemmelsene. Denne overvåkingsmetoden gjennomføres i stor grad uforandret fra da den ble lansert i 1991. Dette gjør at resultater kan sammenlignes over tid (Solberg et al. 2006). Samtidig tyder min undersøkelse på at det er behov for videreutvikling til en bedre overvåkingsmetode. Mange av respondentene uttrykte ønske om et mer effektivt og pålitelig system. I følge en rapport utgitt av NINA i 2006 (Solberg et al. 2006), forekommer feilrapportering innenfor sett elg -rapporteringen. Det er da snakk om tilfeldige feil eller feil som følge av et bevisst ønske om å ikke oppgi riktige verdier. En effektivisering av denne ordningen vil kunne omfatte kursing og oppfølging av jegerne, slik at tilfeldig feilrapportering reduseres, samtidig som økt tillitt til forvaltninga generelt vil kunne føre til at andelen som feilrapporterer med vilje vil kunne reduseres. Andre tiltak som kan gjøres for å øke datakvaliteten er å utvikle nye, og kanskje mer objektive overvåkingsmetoder som kan brukes i tillegg til de dataene vi får fra sett elg. Samtidig kan det være

hensiktsmessig å samle all denne informasjonen på ett sted, hvor så vel jegere og andre interesserte, som forvalterne, har tilgang til de analysene som blir gjort ut i fra dataene som rapporteres inn. Arbeid med dette er godt i gang, og det nettbaserte "Hjorteviltregisteret" skal nå bli obligatorisk for alle kommunene å bruke i forvaltninga etter den nye forskriften (Direktoratet for Naturforvaltning 2012).

Med tanke på økonomien i forbindelse med elgen, er det kun i rundt halvparten av kommunene i denne undersøkelsen elgjakta er økonomisk viktig. Dette er ikke helt uventet, da det er mange kommuner som ikke har så veldig store elgbestander, eller at det er andre arter som er viktigere i forbindelse med jakt. Noe som derimot var overraskende, er at det fortsatt finnes kommuner som ikke har kommunale viltfond. Dette ble lovfestet ved endring av viltloven i 2000 (Endret ved lov 30. juni 2000 nr. 65, ikrafttredelse 1. januar 2001)), § 43, delvis for at man i større grad skulle sikre at de pengene som tilfalt kommunen fra jegere, for eksempel i form av fellingsavgifter, faktisk går til tiltak som er forbundet med viltforvaltning (Lovdata 2001). Et sentralt spørsmål er da hvor midlene som kommunen får (som skulle gått til viltfondet) blir av. I forskriften om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort (FOR 2011-05-15 nr 537), § 8, fastslås det at fylkeskommunen kan gi dispensasjon fra den pålagte opprettelsen av viltfond i kommunene. I denne undersøkelsen har det ikke vært mulig å finne ut om det er dette som er gjort i de kommunene som oppgir at de ikke har viltfond, eller om det er andre grunner til at dette ikke praktiseres.

Et annet "økonomisk" aspekt med forvaltninga er synet på balansegangen mellom økonomi og økologi i kommunenes arbeid med elgforvaltninga. Dette er et tema som stadig har fått større oppmerksomhet, fordi den bestanden som vil gi best økonomisk avkastning over tid, avhenger av det økologiske grunnlaget for populasjonen (Nilsen et al. 2009). Dette har forandret seg siden Norsk institutt for naturforvaltning (NINA) spurte den samme målgruppen om det i 2006 (Fangel et al. 2008). Resultatene den gang viste at 34,1 % av de som svarte mente at det var god balansegang, mens denne undersøkelsen viser at det nå er 52,9 % svarer det samme. Det er altså en betydelig økning av respondenter som er fornøyd med denne balansegangen, kanskje som en følge av et større fokus på hjorteviltforvaltninga generelt? I følge noen av respondentene i NINA sin undersøkelse, bedret denne situasjonen seg i forbindelse med innføringen av bestandsplaner. Muligens kan det økte fokuset på forvaltning av hjortedyr har ført til en holdningsendring, både hos rettighetshavere og forvaltere.

4.3. Videre arbeid

For at forvaltninga av elgen som en naturressurs skal skje på en hensiktsmessig måte og for å oppnå de målene som er satt, er det viktig at alle ledd og nivåer som er innblandet i prosessen har tilstrekkelig kunnskap og legitimitet for at forvaltningsbestemmelsene skal tas på et bredest mulig grunnlag, og at de berørte skal ha tillitt til de bestemmelsene som blir gjort. I denne sammenheng er det vel så viktig med kunnskap om hvordan systemet som praktiseres i dag (den samfunnsvitenskapelige delen), fungerer som det naturvitenskapelige grunnlaget.

Det å undersøke den samfunnsvitenskapelige delen av forvaltning av elg og andre utnyttbare naturressurser, er et fagfelt som har stort potensial for videre undersøkelser på alle nivåer. Det er viktig at dette blir undersøkt nærmere for å skape en bedre forståelse for hvordan prosessene bak beslutninger foregår, og hvordan situasjonen ser ut fra de forskjellige partenes synsvinkel. Særlig bør situasjonen fra de forskjellige nivåene undersøkes, for så å sammenlignes for å se hvilke faktorer som har hvilken betydning og hva som eventuelt kan gjøres for å utvikle forvaltninga i retning av en mer helhetlig oppgave som tar for seg alle de viktige faktorene, og skaper et godt grunnlag for de beslutningene som tas. Dette vil kunne bidra til å skape bedre legitimitet mellom den offentlige forvaltninga og de som blir berørt av forvaltningsbestemmelsene.

5. Konklusjon

Denne undersøkelsen har gitt en oversikt over det kommunale forvaltningssystemet her i landet og belyst forskningsspørsmålene som ble lagt til grunn på en tilfredsstillende måte.

Blant hovedfunnene kan det nevnes at undersøkelsen har avdekket at noe må gjøres for å engasjere de unge aldersgruppene til deltakelse i forbindelse med forvaltning og jakt. Samtidig er det behov for nye og bedre forvaltningsverktøy og estimeringsmetoder, som kan skape et bedre beslutningsgrunnlag og dermed bidra til en mer optimal forvaltning. Videre brukes det relativt lite tid og ressurser på elgforvaltningsrelaterte oppgaver i kommunene, men dette kan variere mellom år i forbindelse med flerårige planer.

Det er kun en femtedel av kommunene som har utarbeidet egne mål med elgforvaltninga. Til tross for dette er bildet denne undersøkelsen tegner av det norske forvaltningssystemet relativt fredelig og harmonisk, og sett fra kommunes synsvinkel, får de berørte god mulighet til å komme med sine meninger i prosessen. Samtidig mener litt under halvparten av respondentene at det brukes nok tid og ressurser på forvaltningsoppgavene.

Denne undersøkelsen har også vist at vi i visse landsdeler fortsatt sliter med effektene av feilslått forvaltning av elgen over en lengre tidsperiode. Dette viser at det er nødvendig å ha et langsiktig perspektiv i forvaltninga, for å unngå slike uheldige ettervirkninger i lang tid etter at det gikk glatt.

6. Referanser

- Agder og Telemark skogeierforening. (2005). Elgforvaltningen i Vest-Agder 2005 - avskyting, bestandsutvikling, anbefalinger. *Rapport 1/2005*. Evje. 34 s.
- Andersen, O. & Kaltenborn, B. P. (2007). Rekruttering til jakt. En undersøkelse om motiver for å avlegge jegerprøven, barrierer og tiltak for å øke andelen aktive jegere. *NINA Rapport 221*. Trondheim: Norsk Institutt for Naturforvaltning. 26 s.
- Andersen, R., Fagerheim, W. & Solheim, J. T. (2009). *Hjorteviltforvaltning: hvordan forvalte store beitedyr : tre scenarier*. NINA temahefte, b. 40. Trondheim: Instituttet. 92 s. s.
- Apollonio, M., Andersen, R. & Putman, R. (2010). *European ungulates aand their management in the 21st century*.
- Armstrong, J. S. O., S. Terry (1977). Estimating nonresponse bias in mail surveys. *Journal of Marketing Research*, XIV: 396-402.
- Bryman, A. (2006). Integrating quantitative and qualitative research: how is it done? *Qualitative Research*, SAGE Publications (London, Thousand Oaks, CA and New Delhi), 6: 97-113.
- Dervo, B. K. (2002). Ny forvaltningsmodell for vilt og fisk. Evaluering av prosjektet "Lokal forvaltning av de utnyttbare vilt- og fiskeressursene 1996-1999". *NINA Oppdragsmelding 712*. Trondheim. 81 s.
- Direktoratet for Naturforvaltning. (2009). Strategi for forvaltning av hjortevilt. *DN Rapport 8-2009*. Trondheim.
- Direktoratet for Naturforvaltning. (2012). Forskrift og retningslinjer til forskrift 10. februar 2012 nr. 134 om forvaltning av hjortevilt.
- Fangel, K., Solberg, E. J., Andersen, O. & Dervo, B. K. (2008). Kommunal viltforvaltning. Status, endringer og måloppnåelse med hjortevilt i kikkerten. *NINA Rapport 383* Lillehammer.
- Farstad, E. & Larsson, T. (2011). Er stoviltjegeren kommet over produktiv alder? *Hjorteviltet 2011*, 21: 26-29.
- Forvaltningsloven. (LOV-1967-02-10). *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)*.
- Haaland, H. & Fangel, K. (2008). Beslutningsprosesser i elgforvaltningen. Åpne prosesser eller forbeholdt særinteresser? Erfaringer fra fire kommuner. *NINA Rapport 333*. 40 s.
- Hjeljord, O. (2008). *Viltet -Biologi og forvaltning*. 1. utg.

- Huijser, M. P., Duffield, J. W., Clevenger, A. P., Ament, R. J. & McGowen, P. T. (2009). Cost–Benefit Analyses of Mitigation Measures Aimed at Reducing collisions with large ungulates in the united states and canada -a decision support tool. *Ecology and Society*, 14.
- Huseby, K., Storelv, S., Hårstad, G. O., Samdal, B., Danielsen, J., Holthe, V., Svendsen, W. & Reinkind, I. R. (2004). Framtidig hjorteviltforvaltning i Norge. Lysaker: SWECO GRØNNER AS.
- Huseby, K. (2011). utfordringer i kjø. *Hjorteviltet 2011*, 21: 6.
- Johannesen, A., Kristoffersen, L. & Tufte, P. A. (2008). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag*.
- Kirkebøen, G. (2007). Skjevheter i fagfolks skjønn -hvordan kan beslutningstaking forbedres? I: NTNU (red.). *Concept rapport Nr 17 Kapittel 9*. Trondheim.
- Kragset, V. & Gangsei, L. E. (2005, 13. januar 2005). *Er dette verdens beste elgforvaltning?* Elgforvaltning og beitegrunlaget, Gardermoen.
- Lavsund, S., Nygrén, T. & Solberg, E. J. (2003). Status of moose populations and challenges to moose management in fennoscandia. *Alces*, 39: 109-130.
- Likert, R. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, 140 (1-55).
- Lovdata. (2001). *Forskrift om kommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort*: Miljøverndepartementet.
- Lovdata. (2012). *Forskrift om forvaltning av hjortevilt*. Tilgjengelig fra: <http://www.lovdata.no/ltavd1/filer/sf-20120210-0134.html>.
- Lund, E. (2011). Ny forskrift om forvaltning av hjortevilt. *Hjorteviltet 2011*, 21: 42-43.
- Lund, F. R. (2011). Er det behov for nye elgjaktprodukter? *Hjorteviltet 2011*, 21: 30-31.
- Løvås, G. G. (2004). *Statistikk for universiteter og høyskoler*, b. 2. utgave. 489 s.
- Minitab Inc. (State College, PA). *Minitab 15*.
- Nilsen, E. B., Skonhoft, A., Mysterud, A., Milner, J. M., Solberg, E. J., Andreassen, H. P. & Stenseth, N. C. (2009). The role of ecological and economic factors in the management of a spatially structured moose (*Alces alces*) population. *Wildlife Biology*, 15 (1): 10-23.
- Nilsen, J. K. & Langset, M. (2010). Strategier og tiltak for å styrke kommunenes miljøvernarbeid – forprosjekt. I: 2010:1, N.-n. (red.).

- Pedersen, P. H. (1991). Cersim -et godt hjelpemiddel i elgforvaltningen. *Elgen*: 42-43.
- Pedersen, P. H. (2009). Moderne hjorteviltforvaltning med ny virkemiddelbruk mot 2015. *DN utredning 2009-4*.
- QuestBack Ask & Act. (2012). <http://www.questback.no/>.
- Sande, A. (1999). Elgforvaltning i soloppgang. I: Nordladsforskning (red.).
- Skavhaug, S. (2005). Historiske tilbakeblikk på vilt- og fiskeforvaltningen i Norge.
- Skonhoft, A. & Olaussen, J. O. (2005). Managing a Migratory Species That Is Both a Value and a pest. *Land Economics*, 81 (1): 34-50.
- Solberg, E. J., Rolandsen, C. M., Heim, M., Grøtan, V., Garel, M., Saether, B.-E., Nilsen, E. B., Austrheim, G. & Herfindal, I. (2006). Elgen i Norge sett med jegerøyne. -En analyse av jaktmaterialet fra overvåkingsprogrammet for elg og det samlede sett elg-materialet for perioden 1966-2004. *NINA rapport125*.
- Solberg, E. J., Rolandsen, C. M., Herfindal, I. & Heim, M. (2009). Hjortevilt og trafikk i Norge: En analyse av hjorteviltrelaterte trafikk-ulykker i perioden 1970-2007. *NINA Rapport 463*. 84 s.
- Solberg, E. J. G., Vidar, Heim, M. & Sæther, B.-E. (2001). Elgens fremtidige bestandsstruktur: Velger vi skogens konge eller skogens hellige kyr? *Hjorteviltet 2001*, 11: 44-48.
- SSB. (2011). Tilgjengelig fra: http://www.ssb.no/emner/10/04/10/jakt_fiske/.
- SSB. (2012). Tilgjengelig fra: http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/Default_FR.asp?PXSid=0&nvl=true&PLanguage=0&tlside=selecttable/hovedtabellHjem.asp&KortnavnWeb=elgjakt.
- Statistisk sentralbyrå. (2011). *Oversikt over tellende areal, kvoter og avskytning i norske kommuner*.
- Sæther, B.-E., Solbraa, K., Sødal, D. P. & Hjeljord, O. (1992). Sluttrapport Elg-Skog-Samfunn. Trondheim.
- Sølien, E. (1996). *Sportsmenn i veideland -125 års arbeid for jakt og fiske som rekreasjon*.
- Tarback, E. J. & Lutgens, F. K. (2008). Geologic time. I: *Earth -An introduction to physical geology*, s. 247-269: Pearson Education.
- Trochim, W. M. K. (2006). *Likert Scaling*. Tilgjengelig fra: <http://www.socialresearchmethods.net/kb/scallik.php>.
- Tropical biology association. (2008). *A simple guide to Minitab*.

Vaske, J. J. (2008). *Survey research and analysis -Applications in parks, recreation and human dimensions*: Venture Publishing, Inc.State College, Pennsylvania.

Vee, S. A. (2011). Jegerprøva -ein motivator eller hemske for rekrutteringa? *Hjorteviltet 2011*, 21: 32-33.

Vedlegg

Vedlegg 1 Spørreundersøkelsen

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Som masterstudent ved Institutt for Naturforvaltning (INA), Universitetet for miljø- og biovitenskap (UBM), skal jeg i min masteroppgave se på beslutningsmønsteret og -grunnlaget i forvaltning av elg i norske kommuner. Jeg er blant annet interessert i å finne ut hvor stor innsats som legges i forvaltninga, hvem som har innvirkning i prosessen, og om det er god nok tilgang til ekstern informasjon for deg som kommunal viltforvalter. I forbindelse med dette har jeg utformet dette spørreskjemaet, som jeg håper du, som ansvarlig for elgforvaltninga i en eller flere kommuner, har mulighet til å svare på. Jo flere som svarer, jo mer representativt resultat får jeg som grunnlag for oppgaven!

Om du er ansvarlig for flere kommuner, er det opp til deg om du ønsker å levere en felles besvarelse, eller om du ønsker å levere én for hver kommune (det er kanskje mest aktuelt hvis det er store forskjeller i hvordan forvaltningsbeslutningene tas i de forskjellige kommunene).

Hvis du leverer én felles besvarelse, skriver du begge/alle kommunene inn i svarfeltet adskilt med komma. Det er altså mulig for én respondent å levere flere besvarelser hvis det er ønskelig.

Derfor håper jeg du kan ta deg tid til å svare! Estimert tid for besvarelse på undersøkelsen er ca 20-25min. Nederst i høyre hjørne kan du hele tiden se prosentvis hvor langt du har kommet i undersøkelsen.

Undersøkelsen er laget kun for bruk i min masteroppgave. Resultatene er konfidensielle, og vil ikke bli offentliggjort på noen annen måte enn gjennom oppgaven.

Hvilken kommune gjelder denne besvarelsen for?

Som nevnt i innledningen, skiller du kommunene med komma hvis du er ansvarlig for flere kommuner, og velger å levere en felles besvarelse for alle.

Kommunenavn:

Kommunenummer:

Neste >>

10 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Er du ansvarlig for elgforvaltninga i flere kommuner?

- Nei
- Ja, i to kommuner
- Ja, i tre kommuner
- Ja, i flere enn tre kommuner

<< Tilbake

Neste >>

14 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- (
 - Hvis "Er du ansvarlig for elgforvaltninga i flere kommuner?" er lik "Ja, i flere enn tre kommuner"
 - eller
 - Hvis "Er du ansvarlig for elgforvaltninga i flere kommuner?" er lik "Ja, i tre kommuner"
 - eller
 - Hvis "Er du ansvarlig for elgforvaltninga i flere kommuner?" er lik "Ja, i to kommuner"
-)

Føler du at oppgavene er forskjellig i de ulike kommunene hvor du har ansvar?

- Nei, det er helt likt i begge/alle kommunene
- Ja, men det er ikke snakk om store forskjeller
- Ja, det er forskjellig i de ulike kommunene

<< Tilbake

Neste >>

19 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- (
 - Hvis "Føler du at oppgavene er forskjellig i de ulike kommunene hvor du har ansvar?" er lik "Ja, det er forskjellig i de ulike kommunene"
 - eller
 - Hvis "Føler du at oppgavene er forskjellig i de ulike kommunene hvor du har ansvar?" er lik "Ja, men det er ikke snakk om store forskjeller"
-)

Etter dette spørsmålet vil det ikke skilles mellom de som har ansvar for bare en kommune, og de som har ansvar for flere kommuner. Derfor ønsker jeg at du påpeker de forskjellene som eventuelt er i dette spørsmålet, hvis du har valgt én felles besvarelse for flere kommuner, sånn at jeg kan ta dette med i betraktningen når jeg skal analysere resultatene.

Kan du beskrive disse forskjellene kort?

<< Tilbake

Neste >>

24 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Forvaltningen skal skje så lokalt som mulig. Samtidig er elgen en art som krever mye plass, og derfor bør forvaltes i større områder. Dette er et dilemma som alle som har med elgforvaltning å gjøre må ta stilling til. En løsning på dette dilemmaet kan være interkommunalt samarbeid.

Er din kommune en del av et interkommunalt samarbeid?

- Ja
 Nei

<< Tilbake

Neste >>

29 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- (
- Hvis "Er din kommune en del av et interkommunalt samarbeid?" er lik "Ja"
-)

Hva består dette samarbeidet av?

Flere kryss er mulig

- Felles avskyttingskvote/avskyttingsprofil
- Felles bestemmelser om minsteareal
- Interkommunalt samarbeid om forvaltning av en felles elgbestand
- Samarbeid om administrative stillinger
- Annet

Synes du dette samarbeidet fungerer som det skal?

- Ja, dette er en god løsning for alle parter
- Ja, stort sett fungerer det fint
- Av og til fungerer det, av og til ikke
- Det er noen problemer med samarbeidet
- Det er ofte problemer med samarbeidet
- Annet

<< Tilbake

Neste >>

33 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Hva er din offisielle stilling i kommunen?

Hvilken etat/avdeling i kommunen er denne stillingen underlagt?

Hvilken utdanning har du?

Jakter du elg selv?

- Ja, i samme kommune som jeg jobber/bor i
- Ja, men i en annen kommune
- Nei
- Annet

Hvordan godkjennes valdenes driftsplaner i kommunen?

- Det er en politisk avgjørelse
- Det er en administrativ oppgave
- Annet

Hvor mange ukesverk bruker din kommune årlig på oppgaver som er tilknyttet elgforvaltning?

Omtrent hvor stor andel av ditt arbeid går med til forvaltning av elg?

- ca 0-20%
- ca 20-40%
- ca 40-60%
- ca 60-80%
- ca 80-100%
- Vet ikke

Føler du at dette er nok?

- Ja
- Som regel, men litt mer tid/ressurser kunne vært ønskelig
- Nei, jeg kunne trenge vesentlig mer tid/ressurser for å få tilstrekkelig tyngde bak de beslutningene som tas
- Annet
- Vet ikke

38 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Hva er kommunens overordnede mål med elgforvaltninga?

Beskriv hovedtrekkene kort

Hvordan vedtas disse målene i kommunen?

- Behandling i kommunestyret/formannskapet
- Behandling i "viltnemnd" eller politisk utvalg
- Politisk vedtak i kommunen
- Administrativ beslutning
- Annet
- Vet ikke

Hvordan er dette målet forankret juridisk?

<< Tilbake

Neste >>

43 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Blir kommunens fastsatte mål gjennomført av jegerne og ledelsen i (stor)valdene?

Eller er kommunikasjonen og tilliten mellom jegerne (den utøvende makt) og myndighetene (kommunen) ikke optimal?

- Ja, i svært stor grad
- Ja, stort sett (jegerne gjør sitt beste)
- Uenigheter medfører av og til at kvoten med vilje ikke blir skutt
- Uenigheter medfører ofte at kvoten med vilje ikke blir skutt
- Annet
- Vet ikke

<< Tilbake

Neste >>

48 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?

- Ikke konflikter i det hele tatt
- Litt konflikter av og til
- ikke konflikter som ikke kan løses via dialog
- Endel konflikter
- Ganske høyt konfliktnivå
- Svært høyt konfliktnivå

<< Tilbake

Neste >>

52 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- (
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Litt konflikter av og til" eller
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "ikke konflikter som ikke kan løses via dialog"
 - eller
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Svært høyt konfliktnivå"
 - eller
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Ganske høyt konfliktnivå"
 - eller
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Endel konflikter"
-)

Hvaslags konflikter er det snakk om?

Beskriv kort, gjerne i stikkordsform

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- (
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Litt konflikter av og til"
 - eller
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Ikke konflikter som ikke kan løses via dialog"
 - eller
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Svært høyt konfliktnivå"
 - eller
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Ganske høyt konfliktnivå"
 - eller
 - Hvis "Hvordan vil du beskrive det generelle konfliktnivået i forbindelse med beslutninger i elgforvaltninga i kommunen?" er lik "Endel konflikter"
-)

Hva skal til for at denne situasjonen kan bedres?

(for å skape større enighet/aksept/tillitt i forbindelse med elgforvaltninga)

Skriv opp eventuelle forslag i stikkordsform

<< Tilbake

Neste >>

57 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

I enkelte situasjoner er man nødt til å ta beslutninger som ikke nødvendigvis blir veldig godt mottatt av berørte personer. Hvis disse er sterke personligheter eller personer med mye "makt" i lokalbefolkningen, kan dette være ubehagelig i forhold til sosiale forhold i lokalsamfunnet.

Føler du at det kan være ubehagelig å gjøre "upopulære" beslutninger?

- Nei, dette går alltid greit
- Det går stort sett greit, og eventuelle problemer som oppstår kan oppklares via dialog
- Av og til kan det føles ubehagelig å offentliggjøre "upopulære" beslutninger
- Det er ofte ubehagelig å være i min stilling i forhold til forvaltningsbestemmelser
- Det blir nesten alltid reaksjoner fra lokale "helter" når forvaltningsbestemmelsene offentliggjøres

Føler du press fra enkelte sterke personligheter i kommunen i forbindelse med de bestemmelsene du skal vedta?

- Nei, ikke i det hele tatt
- Svært sjelden
- Av og til
- Det er spesielt en person eller en liten gruppe som stadig legger press på meg
- Det er flere personer med ulike ståsted som forsøker å "dra meg i hver sin retning"
- Annet

62 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.**Kommunal elgforvaltning i norske kommuner**

Hvor engasjerte er lokalbefolkningen i elgforvaltninga?

	De er svært engasjerte	De er litt engasjerte	De er ikke så veldig engasjerte	De er ikke engasjerte i det hele tatt	Vet ikke
Ungdom	☐	☐	☐	☐	☐
Voksne	☐	☐	☐	☐	☐
Eldre	☐	☐	☐	☐	☐

I hvor stor grad tas jegerene med i beslutningsprosessen i din kommune?

- Ikke i det hele tatt
- Svært lite
- Lite
- Litt
- Ganske mye
- Veldig mye

Hvilken rolle spiller den lokale jeger- og fiskeforeninga i elgforvaltninga?

- De sees på som representant for jegerne og er aktivt med i prosessen
- De har ingen aktiv rolle i forvaltninga
- De får mulighet til å uttale seg på lik linje som andre interesserte
- Annet

<< Tilbake

Neste >>

67 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- (
 - Hvis "I hvor stor grad tas jegerene med i beslutningsprosessen i din kommune?" er lik "Svært lite"
 - eller
 - Hvis "I hvor stor grad tas jegerene med i beslutningsprosessen i din kommune?" er lik "Lite"
 - eller
 - Hvis "I hvor stor grad tas jegerene med i beslutningsprosessen i din kommune?" er lik "Veldig mye"
 - eller
 - Hvis "I hvor stor grad tas jegerene med i beslutningsprosessen i din kommune?" er lik "Ganske mye"
 - eller
 - Hvis "I hvor stor grad tas jegerene med i beslutningsprosessen i din kommune?" er lik "Litt"
-)

På hvilken måte får de mulighet til å ta del i den lokale forvaltninga?

Beskriv kort, gjerne i stikkordsform

<< Tilbake

Neste >>

71 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Hvordan oppfatter du balansegangen mellom økonomi og økologi innenfor elgforvaltninga i din kommune?

- Det er god balansegang
- Det økonomiske aspektet kunne vært mer prioritert
- Det økologiske aspektet kunne vært mer prioritert
- Annet
- Vet ikke

Hvor viktig er disse hjelpemidlene for kommunens elgforvaltning:

	Benyttes ikke	Litt viktig	Ganske viktig	Viktig	Svært viktig	Vet ikke
Forskriften om minsteareal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sett-elg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tall på irregulær avgang (tog/bil)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Statistikk på beiteskader i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Data på slaktevekter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hjorteviltregisteret	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunale planer (kommuneplanens arealdel, skogbruksplaner, reguleringsplaner etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre bestandsregistreringer (forskning i området, flytellingene også videre)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bistand fra fylkeskommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Overvåking av rovviltbestander og hvor mange dyr som blir tatt av rovdyr	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre faktorer	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<< Tilbake

Neste >>

76 % completed

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- (
 - Hvis "Andre faktorer" er lik "Litt viktig"
 - eller
 - Hvis "Andre faktorer" er lik "Ganske viktig"
 - eller
 - Hvis "Andre faktorer" er lik "Svært viktig"
 - eller
 - Hvis "Andre faktorer" er lik "Viktig"
-)

Kan du beskrive eventuelle andre faktorer kort?

<< Tilbake

Neste >>

81 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Denne informasjonen vises kun i forhåndsvisningen

Følgende kriterier må være oppfylt for at spørsmålet skal vises for respondenten:

- (
 - Hvis "Andre faktorer" er lik "Litt viktig"
 - eller
 - Hvis "Andre faktorer" er lik "Ganske viktig"
 - eller
 - Hvis "Andre faktorer" er lik "Svært viktig"
 - eller
 - Hvis "Andre faktorer" er lik "Viktig"
-)

Kan du beskrive eventuelle andre faktorer kort?

<< Tilbake

Neste >>

81 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Hvor stor elgkvote var det i din kommune forrige jaktsessong?

Hvor mange dyr ble felt?

Hvordan har kvotene utviklet seg sammenlignet med for ti og fem år siden?

	Økt mye	Økt litt	Holdt seg stabile	Blitt litt redusert	Blitt mye redusert	Vet ikke
Kvotene har, i forhold til for 10 år siden:	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kvotene har, i forhold til for 5 år siden:	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor stor vil du anslå at elgbestanden i kommunen er?

Her er jeg ikke ute etter et helt nøyaktig tall, men et omtrentlig estimat oppgitt i atlall elg pr. km²

Er det uenigheter/diskusjoner rundt spørsmålet knyttet til bestandsstørrelse i forhold til bæreevne og beiteskader i din kommune?

- Ja, det er store uenigheter
- Det er uenigheter i noen tilfeller
- det er nesten aldri uenigheter
- det er ikke uenigheter i det hele tatt

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Synes du at det er mangler/svakheter ved dagens elgforvaltning?

Beskriv kort, gjerne med stikkord

Synes du at forskningsresultater og pågående forskning er tilgjengelig nok slik at du kan bruke dette som en del av beslutningsgrunnlaget når forvaltninga skal fastsettes?

- Ja, det vi har god tilgang til forskningsresultater og lignende
- Det er tilgjengelig, men ikke alltid like lett å få tak i
- Hvis man ikke har tid til å engasjere seg i pågående prosjekter, er det også vanskelig å få tak i resultatene
- Vi får resultatene, men ofte for seint til å kunne iverksette eventuelle tiltak
- Jeg anser forskningsdata som utgjengelig for meg som forvaltningsansvarlig for elg
- Vet ikke

Hvor henter du informasjonen som du baserer forvaltningsbeslutningene på?

Flere kryss er mulig

- Hjorteviltet
- Forskningsrapporter
- Vitenskapelige artikler
- Foredrag og/eller konferanser
- Internett (for eksempel Hjortevilt.no)
- Dialog med jegerne i kommunen
- Egen kunnskap
- Annet

Hvordan/i hvilken grad blir det som er lagt til grunn for beslutningene som tas gjort tilgjengelig for jegerne/andre interesserte i din kommune?

Flere kryss er mulig

- Beslutningsgrunnlaget sendes ut til alle som har meldt interesse for å motta dette
- Beslutningsgrunnlaget offentliggjøres på internett
- Det arrangeres åpne informasjonsmøter når beslutningene er tatt
- De som er interesserte har hatt god mulighet til å delta i prosessen, så det er ikke nødvendig å offentliggjøre beslutningsgrunnlaget utover det som er gjort gjennom prosessen
- De som kommer og spør får se beslutningsgrunnlaget
- Annet

Hvordan synes du den "nye" ordningen med storvald fungerer?

- Det er mye mer effektivt enn med mange små vald
- Det er lettere å utføre jobben min, fordi det er færre folk å forholde seg til
- Det er en god ordning, men i visse tilfeller kan det bli for stort, slik at ikke alle berørte får mulighet til å delta
- Jeg likte den gamle ordningen bedre
- Annet
- Vet ikke

Hvordan vil du si at forvaltninga av elg har utviklet seg i din kommune etter at lovpålagt viltnemnd (og øremerkede midler til dette) ble avskaffet?

- Det brukes mindre tid og ressurser på elgforvaltning etter at ordninga ble avskaffet
- Det er ingen forandring i min kommune
- Det brukes mer tid og ressurser nå enn da det var viltnemnd
- Annet
- Vet ikke

<< Tilbake

Neste >>

90 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Hvor stor mener du interessen for elgjakt er i din kommune?

- Nesten ikke interesse
- Litt interesse
- Stor interesse
- Svært stor interesse
- Elgjakta er ekstremt viktig for kommunens innbyggere
- Vet ikke

Hvem jakter elg i kommunen?

Er det hovedsaklig kommunens innbyggere, eller er det flere utenombygdinger?

- Flest innbyggere
- Flest utenombygdinger
- omtrent like mange innbyggere og utenombygdinger
- Det er ikke lett for utenombygdinger å få delta på elgjakt i denne kommunen
- Det har ikke kommunen oversikt over
- Annet

Er elgjakta økonomisk viktig for kommunen?

Flere kryss er mulig

- Ja, fellingsavgiftene gir gode inntekter som går til viltfondet
- Ja, fellingsavgiftene gir gode inntekter, men vi har ikke viltfond
- Ja, for enkelte grunneiere/rettighetshavere er det store inntekter knyttet til jaktutleie
- Ringvirkningene av elgjakta (matbutikker også videre) er vesentlig i kommunen
- Det er ikke forbundet stor økonomisk verdiskapning til elgjakta i denne kommunen
- Vet ikke

<< Tilbake

Neste >>

95 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Kommunal elgforvaltning i norske kommuner

Hvordan overvåkes elgebstanden i kommunen?

Flere kryss er mulig

- Den overvåkes ikke i det hele tatt
- Den eneste overvåkingen som foretas er innrapportering av antall felte dyr og slaktevekter
- Sett-elg
- Det foretas regelmessige beitetakseringer og/eller registrering av skogskader med kommunen som pådriver
- Det foretas beitetakseringer og /eller registrering av skogskader med kommunen som pådriver, men ikke regelmessig
- Kommunen har gitt eksterne firmaer oppdrag om å overvåke elgbestanden
- Det er opp til grunneierne/rettighetshaverne å overvåke bestanden
- Annet

<< Tilbake

Send

100 % completed

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare på disse spørsmålene. Jeg setter veldig pris på hjelpen!

Besvarelsen er nå levert, og hvis du ikke vil ha tilsendt ditt svar, blir du om noen sekunder sendt videre til UMB sine nettsider.

Ja, send kopi av min respons til denne e-postadressen:

Send kopi

Powered by QuestBack : <http://www.QuestBack.com> - "Ask & Act"
[Tip a friend](#) about QuestBack